

△ V Praze 15. ledna

To je snad chyba, že jsme my žurnalisté tak příliš skromní! Co se teď například nadělá rámusových řečí s takzvanou „momentní“, okamžikovou fotografií, s tím vynálezem „zbrusu novým“, majícím „světovou budoucnost“! A ty můj bože, — copak děláme vlastně my novináři už po tolik a tolik desíletí! Nefotografujeme my *každý* moment světových, zemských, městských i rodinných dějin? Nepodáváme obrázky své obecnstvu denně obtaženy ze čtyř, šesti, osmi a více ploten? ráno ve formátu kabinetním, odpoledne ve vizitkovém? Moment nám stačí, a my vidíme a zachytíme všechno, moment, a my rozumíme všemu, moment, a my vyplácíme všechno. Já neupírám, že tedy výše zmíněná momentní fotografie má velikou, skvělou, netušenou budoucnost, zrovna tak jako my. Že poslouží nesmírně vědě, jako my. Že ještě nesmírněji poslouží společenskému řádu, jako my. Ba že dovede být i tak impertinentní jako my. Bude to například náramný jux, až teď nějaký Mulač vyjde si na ulici se svojí skříní, jen tak v domácí čepičce a s pantoflemi na nohou, jako by chtěl na skok někam k sousedovi, — a s jizlivým úsměvem již se zase obrátí nazpět domů, a následujícího dne již bude mít ve vývěsní své skříní obraz s nápisem: „Včera o půl jedenácté dopoledne v Ovocné ulici!“ Pomyslí si pan H., když si dlužil od pana S. včera na ulici zlatku, že bude zachycen? Paní K., když se přes rameno usmála na pana L., že bude prozrazena? Slečna F., když jí upadl špatně uvázaný honzík na zem, že bude zvěčněna? Ale copak děláme my — my novináři? Pomyslí si někdo z těch sto padesáti lidí, o nichž vypravujeme denně věci co nejimpertinentnější, že přijde do novin? No tak vidíte — a my ty své impertinence vyvádíme už půl století! A beze vší chlouby!

● Ale jeden je velký rozdíl mezi námi a momentními fotografy, který se nesmí zamlčet a který nás staví na nesmírnou výši: fotograf pracuje světlem od slunce vypůjčeným, my světlem svým vlastním. Když je ve světě tma, leží fotograf na břiše: naše světlo svítí vždycky. My vidíme vždycky jasně, my se nemýlíme nikdy!

● Lze například počátek masopostu (v noci ze 6. na 7. ledna, zrovna o 12. hodině a 1 minutě) vidět? A zmýlil jsem se ondy — já, když jsem ten počátek zachyt na tiskařské plotně? Nebo zmýlil jsem se, když jsem zaznamenal: je zima, je mráz — — ale já bych porušil známou tu skromnost svého stavu, kdybych sebe a nás chválil takhle ještě dále!

● Proto je to přece pravda, že je teď mráz a zima. Pořádná zima, jaká nebyla už leta, poctivá, „chlupatá“. Země ztvrdla jako dělová koule, vzduch je mlhou ztemněn jakoby kouřem ze střelného prachu. Bude to ostrý, tvrdý rok, tak na vylámání si zubů, lze-li podle počátku soudit. Cítíme to už všichni, že vjede zase jednou trochu železa do lidské krve, že se lidstvo zase trochu zbarví. Kdybychom nebyli takoví překrutní mizerové, my Čechové mohli bychom se z toho konečně jen těšit. Máme bledničku na veškerém svém životě, a tu pomůže železo, jenom železo! Kdo toho medikamentu dovede dobře užít, ihned dostane pěkně červené tváře. Ba i na květinu, bledničkou churavící, působí železo a dá jí zas pěkně zelené listí. Jen tomu škodí, kdo se ho bojí a štítí.

● Nu, snad když uvidíme všudy kolem příklady dobré, vjede také trochu zmužilosti zas do nás a trochu železa do našich svalů! Občas bouřný rok bývá prý lidstvu zrovna nutný. Beztoho jsme měli teď leta chcíploty a spaní. A dobře se hodila co symbol například loňská tedy ta slavnost gorgonzolská, slavnost „strachina“ — mazavého sýra! Ale neměli jsme tu slavnost přenechat Italům. My Slované máme na jubileum mazavého sýra daleko, daleko větší právo, my bychom ne 300leté, ba více než 1000leté mohli slavit jubileum jeho, my jej pěstovali za dávných časů už na Polabině a v Pomoří, my jej pěstujeme v Čechách — —

● Je zima — zima! Nikdo nezůstává cestou stát, kdo je zdr-

žen, netrpělivě přešlapává, každý rychle pro sebe spěje k předu, nevšímá si kolemjdoucích ani a hledí jen na kluzkou zemi. Jen někdy a mimovolně povznesou se zrak vzhůru a zachytne se na něčem neobvyklém. Jsou to ty železné dráty telegrafů a telefonů, které oplítají Prahu a nesou se od střechy k střeše; jindy jich nelze téměř ani vidět, teď jsou pokryty jíním, tlusty jako nejsilnější lana, samý led — jako samy ty mrazné zprávy, jež po nich k nám letí.

A někdy zrak rovněž mimovolně kmitne se stranou. Ale zase se lhostejně ihned odvrací — vždyť tu vedou kolem strážníci jen nějakého chudého člověka, polonahého, bosého v tom děsném mrazu, sotva se vlekoucího hladem. Strážníci jdou mlčky vedle něho — čím by mu také mohli prospět! Ti ale, kteří by prospět mohli jediným mělkým sáhnutím do plného sáčku, jdou pohodlně dál a u nejbližšího kandelábru zapomněli již na obraz hrozný.

Je prý až kruto, jak ubylo pojednou dobročinnosti v těch jindy tak srdečných našich kruzích! „Půl ulice zchodí žebrák, než dostane jediný krejcar, a klidně ho nechávají přede dveřmi stát, že by až přimrzl, nežli mu jen řeknou, že ničeho nedají,“ pronesl se muž s chudinou dle povolání svého stále se stýkající.

Tak se děje vůči chudině, která přichází sama až před naše dveře. Ještě hůře je ovšem s tou, která sama nepřichází, „nepátkuje“. A tím není vinen snad zcela abnormální nedostatek peněz. Výbor zvoucí do plesů a zábav nalezne všude odevřené dveře; výbor zvoucí k účelům humanitním dívá se jen do kyselých tváří. Téměř všechny dobročinné spolky vykazují prý od několika let naproti dřívějšímu stále se zvětšující schodek. Vždyť prý ani ty dobročinné spolky studentské — jmenuje se mně výslovně například známá nadace Jonákova — netěší se více té ochotě, té radostné součinnosti jako v dřívějších letech. A Praha bývala tak hrda, právem hrda na svoji pověst ve směru dobročinném, jmenovitě ale na to, co činila vždy pro chudší svou studující mládež! „Zvát na studenty“ náleželo vždy k nejdělečným, nejsnadnějším společenským úkolům pražským. — Je v tom jakýs náhle se naskytnuvší egoism?

Či jen náhoda neuvědomělá, jež zase ustoupí, jakmile naše obecenstvo bude upozorněno? —

Je zima — zima! Člověka omrazí někdy, aniž by příroda tím vinna byla. Takž mne omrazilo otištěné včera provolání neznámé mně zasilatelky, aby uctěna byla památka Boženy Němcové, v nouzi a nedostatku sešlé. Ne snad obsahem svým, jenž svědčil jistě o vděčné pietě, ale vzpomínkami, jež budily se znovu. Snad jsem již vyprávěl písemně, snad jen také někde ústně — nepamatuju se na to —, jak jsme kdysi byli s Hálkem návštěvou u Němcové?

Šli jsme, abychom jí požádali o příspěvek do prvního ročníku Máje. Chtěli jsme si vyžádati od ní nejlíp takhle „nějakou pěkně vypravovanou pohádku slovenskou“, neboť jsme se ve své literární naivnosti domnívali, že se podobné věci jen tak sypou. A vědouce z doslechu, že se jí nedaří valně, byli jsme odhodláni jí jediné ze všech přispívatelů nabídnouti honorář — my, kteří jsme neměli sami v kapse halíře.

Byli jsme uvedeni do pokoje, abychom tu posečkali, až Němcová si v kuchyni upraví trochu toaletu svoji. A seděli jsme tu jako zařezáni. Zraky naše bloudily po chudičkém, oloupaném náradí a stále se vracely na vybledlý, namodralý ubrus, před námi po stole rozestřený; podnes vidím v něm ty propálené či prodřené odvory, zacelené velkými bílými stehy. Ne snad že bychom byli neviděli, sami třeba i na sobě nepoznali chudoby ještě větší; ale že jsme ji spatřovali zde, u osobnosti proslulé, jaksi co výsledek života plného práce, — to dojímalo mladou duši!

Němcová přišla. V kartounové sukničce, v hedvábném sice, ale již prastarém límci černém. Usedla na pohovku, rozumí se že rovněž sešlou a hrbolatou, a s přívětivým úsměvem počala s námi hovor. Byla tak suchá, a hluboké její oko plálo tak zimničně!

My vyhrkli se žádostí svojí a dosti neobratně pronesli jsme tedy také slovo „honorář“.

„Bohužel, že bych bez honoráře nemohla ani psát — potřebuju všeho času na ruční práce,“ podotkla smutně, ale klidně.

Byli jsme rádi, když jsme byli zase přede dveřmi. Šli jsme

po schodech mlčky; pojednou jsme se zastavili a zahleděli na sebe. Byli jsme mladí — a také odhodláni „věnovat se literatuře“. Mrazilo nás. — —

Památce Boženy Němcové, v nedostatku sešlé! Kdyby dnes nám žila zase Němcová, byl by nedostatek najisto věci nemožnou pro ni? Bojím se, že nikdo neřekne vesele: „Věc dnes nemožná!“ — Ta stovka jednou za půl roku v novinách oznamovaná, že byla dána jakémus anonymnímu nemocnému spisovateli, to může být darem vítaným, velice vhodným, ale dotýčného spisovatele asi nevytrhne!

Chraňme si však tedy jedině dva ty dobročinné spolky, které na podporu literatury máme! Hleďme si jejich vzrůstu, rozmnožujme jejich jmění! My víme všichni, čímž literatura českému národu, českému jazyku už byla: jediným útočištěm, jedinou studnou, z níž váženo naše znovuzrození. A při nynějších snahách vlastních našich lidí, při nynějším proudu politickém je tak snadno možno, že bude literatura češtině *zase útočištěm jediným!* —

Je zima — zimal!

NÁRODNÍ LISTY 16. ledna 1887

△ V Praze 29. ledna

Vlastně je teď líp nepsat než psát. Beztoho — poslechně člověka někdo?

Například — kdybych řekl: Copak jen máte na tom svém tanci, na těch svých plesích!? Vždyť když slyším ty divné, prapodivné řeči teď na ulici („Zatančila si za celou noc jen jednou — vlastně dvakrát.“ — „Ta ti mě změřila, když jsem pro ni ku kadrile přišel!“ — „Ona vždycky myslila, že jde pro ni, a on zatím šel pro mne!“), když vidím ty manšetové kytice za okny krámů květinářských a ty modelové panny za okny krámů módních, když mi drnčí po celou noc fiakři kolem oken, nedají usnout a stále ducha ku přemýšlení a hloubání nutí, tu ptám se, tisíckrát se ptám: Copak jen má ten mladý lid na těch svých plesích — *copak?!* — ale na odpověď nepřicházím do bílého rána! Vždyť tam ani ničeho neužijou! Ano, když my jsme byli mladi, — nu ano! Co to bývaly tenkrát za hezké holky! Ale ty už přece zestárlý dávno, mají dnes už šedivé vlasy, mají na čele vrásky a žlutost v tváři — ty už nejsou dávno hezky, dávno! A jací bývali mužští! Osmkrát do půlnoci jsem učinil vyznání lásky, a po půlnoci ještě dvakrát třikrát! A měl mne někdo vidět, když jsem tak položil ruku na prsa, když jsem levou nohu posunul malebně před pravou, zkroutil oči, zhluboka si povzdech, — hrome, to to hrálo! Vidím-li teď nějaké mladé a vskutku ještě dosti pěkné děvče, věru že bych zrovna nad chudinkou zplakal — ta nebohá! Ach že se nenarodila tak asi před pětadvaceti lety! Ta mohla užít!

Je jenom věc jediná, kterou má dnešní mladý svět před naším tehdejším, a ta připadá až na samu už dobu ranní, až po plesu vlastně. Mním to, že kvůli bálovníkům zůstávají dnešního dne i elegantní restaurace odevřeny do bílého rána.

My tenkrát jsme musili kvůli dršťkové polívce prostě pak mezi řeznickou chasu, „na porážku“, nebo jsme šli docela jen někam do průjezdu k pekaři, na teplé housky. Ale nanic nám bylo konečně potom také.

Nebo kdybych řekl: „Hoši, nechte toho namlouvání si — holky, prosím vás, nevdávejte se!“ — poslechne mne někdo? A přece je důvodů — důvodů — no propánaboha, to je důvodů! Uvedu příklad a doklad jen jediný, ale obrovský! Snad sobě mnohý povším novinářské zprávy, že v Rusku chytli a zavřeli teď jakous ženskou, jížto tamější svět byl dal přezdívku „Zlatá ručka“? Vytýká se jí leccos, úhlavně ale to, že měla dvacet sedm manželů — rozuměj: najednou. Tedy prosím: kdyby byly vdavky vůbec věci poctivou a slušnou a hezkou, — nemusila by ta dáma být považována přímo za ideál dokonalosti ženské? A když tedy se považuje sedmmecítma manželů za zločin, není zločinem jich také čtrnáct — sedm — čtyři — dva — není mít i jen jednoho jediného — neříkám tedy zrovna zločin, ale alespoň ukrutná hanba? Já být ženskou, tím milounkým tvorem něžným, a někdo o mně říct „Tahleta je vdána“, — tak mu dám jednu pěstí za ucho — —

Myslím si, když už někdo musí a musí milovat, že není věru zapotřebí, aby byl u mužského člověka v lásce zrovna jen člověk ženský a u člověka ženského zrovna jen člověk mužský! Jsouť ve světě ještě jiní předmětové pěkní. Já například miluju teď Bismarcka — ovšem, kdopak by to kotě nemiloval! A pak miluju Němce — všechny — všechny — vždyť jsou všichni tak tento! Ano, a sice miluju ho a je věrně už od minulého pondělka, dne 24. ledna, když nastala „nová čtvrť“, — já se totiž řídím ve všech důležitějších výkonech životních přísně dle přírody. A bude to láska zajisté trvalá, neboť vyklíčila z rozumu! Pozorovalť jsem během let, že kohokoli jsem kdy ve světě miloval, každému se při té mé lásce dařilo pramizerně — viz český národ! Vypustím tedy teď český národ ze srdce a budu milovat nejúhlavnější nepřátely jeho — merčí čtenář mou chytrost?

Proto také nejspíš už od nejbližší další čtvrtě — 1. února — začnu milovat i doktora Riegra. Prosím vás, je ten pán dokto-

rem — medicíny, že mu český národ tak pod rukou tento?

Upřímně začnu ho milovat, a tedy také starat se o stále ještě rozmnožování jeho slávy a váhy. Zvláště ale budu podporovat jeho obratnou snahu po smíření Čechů s druhým předmětem mé lásky, s Němci. Arci — až od nové čtvrtě, teď ještě nemám k tomu práva. Teď smím prozatím na něho jen myslet, v myšlénkách se s ním poobírat, trochu si třeba přitom broukat — někdy tlumeně — někdy hlasitěji —

Tedy teď už jako broukám: Já být doktorem Riegre, však já bych věděl, co bych udál! Dal bych přímo zdrcující příklad, že to s tím smířením myslím do nejopravdivější pravdy! A vzal bych jeden z těch 60 — 80 spolků, jimž předsedám a z nichž každému věnuju celou sílu svoji, a na tom bych ten příklad proved. Vzal bych například tedy Ústřední matici školskou.

Zrovna vzteknout se teď může Němec, když vstoupí někam do hospody a v té hospodě spatří „národního střelce“ — věrně vyobrazeného sokola, v červené košili a sokolské čapce. Měli by se tedy snad ti střelci vyhodit? To ne — zas kvůli Čechům ne; on by sice asi žádný Čech teď proto nic neřek, ale naposled by si některý něco myslil, a ono je líp, když také nic nemyslí. Já bych zkrátka šel k panu V. J. Rottovi a řekl bych: „Pane V. J. Rotte! Víte co? Dělejte ode dneška ty střelce s piklhaubničkou místo té čapky. To bude Němce těšit!“

Dobře. On ale při tom střelci bývá prapor a ten je červeno-bílý a Němec se může zrovna vzteknout, když vidí červeno-bílý prapor. Šel bych tedy zase k panu V. J. Rottovi a řekl bych: „Pane V. J. Rotte! Víte co? Němci milujou barvu černou a bílou — přidejte tam na ten prapor tedy ještě barvu černou, a máme pak i zcela zvláštní svou smiřovací trikolóru, černočervenobílou, — sláva!“

Jenže na tom praporečku bývá také ještě nápis, český nápis: „Pro Ústřední matici školskou“ nebo „Pro naši Matičku“. Ty můj bože, kdyby nebylo politických starostí jiných! „Pane V. J. Rotte! Víte co? Připište na jedné straně pod, na druhé nad českým nápisem ještě ‚Fürs Zentralmütterle‘ — rozumíte?“

A žádný Němec na světě by pak už nemohl nic, pranic říci! Ledaže by každý Němec pak řekl: „Nu ano — ale kdepak jsou peníze, he? Ty chcete podržet?“

Věc arci sakyventská! No, co ale dělat — já si myslím, že by to „nahore“ přijali konečně zcela milostivě, kdyby do- slechli, že jsme Němcům z peněz českým lidem sebraných přenechali ochotně polovici na jejich „šulferajn“. Dobře, dej- me jim tedy polovici — ne? Dejme!

„A tak vy tak?“ říčeli by teď Němci, „nám jenom polovic? nám, lidem vyššího druhu? Sem se všim, co máte!“

Teď bych se ale přece jen už dopálil, a to doopravdy. Moje druhdy tak ohnivá krev by se vařila ještě jednou, já bych bouch pěstí do tabule a zařval bych zrovna jako lev: „No tak si to tedy vemte!“

A oni by si to vzali, celou tu paštiku, poslední náš hadr — nejen ve Školské matici, nýbrž i všude — všude jinde — a no- vodobá politika českého národu, o jejíž prospěšnosti pochy- boval přece ještě houfec „lidí krátkozrakých“, setkala by se tedy již „s prospěchem úplným“. —

Achich — jsou to smutné masopustní vtipy! Ale to má člověk z toho, když vlez do politiky! Nejhorší pak je, když člověk vlez do ní, že z ní se mu ani už pak nechce.

Tak pěkně, tak fejetonisticky dovedně jsem si tu nadhodil slova „paštika“ a „hadr“, abych měl co možná nejpřirozenější a nejlacinější přechod na plácot zas jiný, a teď se mi do toho plácotu nechce. Jak poučlivě a zajímavě dalo by se mluvit o tom, že paštika z husích jater, ta proslulá štrasburská, bude letos první své stoleté jubileum slavit a oba vynálezci její — jeden z nich Němec, druhý Francouz — že obdrží už najisto od vděčného potomstva pomník! Jak hravě mohlo by se přejít z „hadru“ na — toaletu dámskou, na módu, na nynější pa- novnici „šedou barvu“, na znovu vládnoucí pudr ve vlasech, na černou botku bálovou, na šperky, které se už nenosí kolem krku, nýbrž „jen“ kolem pasu, kolem ruky a ve vlasech, a být přitom vtipný, roztomilý, příjemný — ba nevím jaký!

Paštika libě voní, hadr vábně kyne — ale zabředlý duch můj pojednou touží jen po politice. A v té je dnes již zase suchopar

— samá „domobrana“, paragraf a cifra! Že prý, kdyby postavil se muž vedle muže, obklíčila by domobrana pražský obvod kruhem šestiřadovým a ještě by zůstala v Praze garnize čítající as 75 000 mužů. A že prý, po pražských domech počítaje, přišlo by tu 240 mužů na každý dům. *Co je člověku po tom!*

Jediná ze všech těch výpočtů pro našince zajímavá cifra je ta, která praví, že každému z nás starších, z nás dosedálků, by v případě, že by byla vojna, nastala pak starost o „2 ženy, 1 dívku a 2 hochy“.

To je přece jen ukrutná starost! Což o ty 2 hochy — ty bych vyhodil. Ale jakpak, jestli ty 2 ženy a 1 dívka, které zrovna na mne padnou, nebudou ani — hezky?! —

Myšlénka děsná!

Pamatuju se, jak staří lidé vyprávěli o velkých francouzských vojnách z počátku tohoto věku. Tenkrát bylo zle, zle až hrůza! Sedláci utíkali ze svých statků. Vesnice byly prázdné.

Já bych taky utek.

NÁRODNÍ LISTY 30. ledna 1887

△ V Praze 26. února

Kdo by náhodou nevěděl, že svatý Matěj je patronem našich poslanců na říšské radě, ani by té náhlé, velké změně v počasí neporozuměl. Jako kdyby šňurou trhnul, zmizely od předvčerejška šedivé oblaky a ztratily se pojednou všechny ledové větry; „azurově modrá obloha“ (já cituju poetické naše Národní listy) „byla beze mráčku, sluneční paprsky zlatily pražské promenády“ — a mně bylo poprvé za celou zimu v kožichu příjemně teplo. No, není divu, že se svatý Matěj rozesmál, že byl v rozmaru co nejzlatějším: jeho svěřenci, naši poslanci, mu při té bankovní záležitosti učinili velkou, skutečnou radost! Nám ale českým pozemšťanům také, jen se příznejme — vždyť je nám z toho až horko!

Neočekávali jsme sice od nich hned od prvopočátku ničeho, praničeho, musíme ale spravedlivě vyznat, že oni naše nejsmělejší naděje ještě překonali! Neočekávali jsme totiž, že něco doopravdy provedou — kdepak! —, ale báli jsme se, že svou úlohu budou alespoň chtít až příliš přirozeně *zahrát*, tak přirozeně, že by se naposledy divákům doopravdy zdálo, nám že Čechům *záleží* něco na tom, klade-li nás svět naroveň například Němcům a Maďarům. Zaplat pánbůh, je po strachu! Nejenže nedostaneme českého textu na bankovky — nikdo nesmí také arci tvrdit, že bychom byli doopravdy o něj stáli! Klademeť svou mateřštinu věru příliš vysoko, milujeme ji příliš vroucně! Když si tak pomyslím, že by bylo na bankovky mohlo se dostat přece jen těch několik slov českých a že by po těch slovech byly pak všelijaké špinavé, špinavější a nejšpinavější prsty jezdily sem tam — pořád sem tam —, nene, pro pošpinění je němčina nebo maďarština dosti dobrá!

A teď už můžeme také stran „staatssprache“ být zcela klidni: my ji *dostaneme!* „Rovnoprávnost“ půjde tiše tam, kam šlo

„historické právo“ a jiné ještě věci sice naoko pěkné a lesklé, prakticky ale nedůležité, „spojencům“ našim protivné, „na-
hoře“ nepříjemné. A kdyby Němcům se uzdalo navrhnout například zákon, že čeština má přestat vůbec, jakožto překá-
žející, jakožto nepotřebná, řeknou naši Clam-Martiničové také
ještě: „Jojo — vždyť je to pravda — vždyť my jí nepotřebu-
jeme vlastně nikdy!“ — a ostatní „naši“ řeknou po nich také
„jojo“! Neboť proto jsou ti ostatní na světě, aby říkali „jojo“!

Ale oni Němci takového zákonu — pro letošek aspoň —
ještě nenavrhnou, oni jsou k nám pořád ještě příliš shovívavi,
příliš dobří. Tadyhle doklad: v jistém krajinském listu ně-
meckém, vycházejícím na severu Čech, stálo tenhle týden
faktum a datum, že z jediného okresu za minulý rok bylo
do českých krajů dáno „na handl“ 349 dětí. „Tak nač to?“
táže se zmíněný list. „Stará slepota, stoletý nerozum! Jako by
mládež naše češtiny tedy potřebovala! Jako by se vyměňovalo
stejně za stejné! Jako by německé dítě nemělo daleko větší
a zcela jinou cenu nežli dítě české!“ Má úplně pravdu zmíněný
výborný list: české dítě skutečně nestojí tolik, kolik německé.
A proto je takový „handl“ čirá nespravedlnost, a hodnota dět-
ského zboží měla by se při něm tedy aspoň ustanovit zcela
jinak. Buď by se mohlo na každé české dítě nějaké stehýnko,
nějaké ramínko nebo plecko ještě přidat, nebo by německému
dítěti, nežli se handlem do českého kraje vydá, mohla lásky-
plná matka alespoň ukousnout nos, nebo by mu mohl pečlivý
otec utrhnout ucho, přerazit ruku atp. Já bych byl pro posled-
nější způsob.

Povídám, kdyby Němci *chtěli* zákona, abychom my Češi
„přestali“, zákon by *byl*. „Naši“ by neměli praničeho proti
němu. A český národ by „naším“ praničeho proto neřek.
Ono je mu teď už všechno jedno — klasický národ! Nechci
vzbudit podezření, že z jakési opičí lásky nebo z čeho národu
lichotím; ale on mně věru připadá jako v Bidpájově bajce
ten „bulíček pěkný“, kterému dali do nosu železný kruh a
vedou ho teď k vodě, „kde je nejhloub“. Jak povídám, já ne-
chci lichotit — vždyť patřím k tomu národu také já sám a
samochvála není pěkná. Také není konečně to porovnání s ja-

kýmkoli tvorem, který ještě se hýbe a jde, ani případně; my už se nehýbeme: my ležíme a spíme. Náramně tvrdě! Dnešní Paleček má čtyry obrázky a k nim podivnou báseň. Vašek se jako utrmácel, lehl si na lavici u kamen a spí: Michl ho vidí

...a tak si pravil:

„Proč bych se na chvilku nepobavil?“

Vzal tedy stéblo a začal Vaška šimrat. Najednou se mu ale dotek nosu, Vašek se ohnal, Michl sebou flek a

pak si pomysllil, co dávno všichni víme:

„Lehko druha týrat, dokud klidně dříme!“

Stéblo přitom Michlovi vypadlo z ruky, je tam na obrázku nakresleno a každý je může vidět. Hm! *Tímhle* stéblem by u nás Michl nepořídil! Viděl jsem kdys v šumavském pralesi smrky, vysoké jako věž a skoro také tak silné. A myslím, že by nám od nosu odlítly dnes jako pířko, jak chrápem!

Ostatně — my spíme jen politicky, ne sociálně; mimo politiku jsme přece dosti ještě činni. Teď například vyrábíme bály, taneční věnečky, taneční zábavy a „muziky“. Byla o tom stran letošního masopůstu statistická zpráva už v novinách, a my tedy víme, že jen v Praze bylo za těch šest neděl celkem *čtrnácte set a šedesáte šest* tanečních zábav. Vezmu-li za základ tedy počet pražského obyvatelstva, počítám-li český národ do šesti miliónů a předpokládám-li, že stejná snaha ovládala ten náš národ veškerý, vyrobili jsme my Češi letos už *jedenapadesáte tisíc* tanečních zábav! A podívejte se na nás, jak vypadáme! Pranic unaveni — pranic — kdyby bylo zapotřebí, začneme ihned zase znovu!

To se rozumí, že rezultáty té snahy je také všude na nás vidět. Předně ve společenském životě, který stává se pořád jemnější a uhlazenější. Zvláště na mladý náš lid působí častý ten styk s druhým pohlavím a s vybranou společností očišťující i pulerující až milo. Podívejte se jen, jak pěkně se teď naši hoši už po ulici klátí! Jak zdobně kladou nohy kolem kolen do „pekařských krouzlí“! Jak bez ostychu vrážejí do každé třetí osoby, kterou potkají na chodníku! A poslyšte chvilku, jak krásně mluví! Ten hlas! Ta vybraná slova! Zvláště jedno mají vzájemné oslovení, které slyšíš při každém desátém slově

a jež působí na sluch kolemjdoucího nadmíru luzně. „Člověče, kam jdeš?“ — „Člověče, tam je pivo!“ — „Poslouchej, člověče, to bude švanda!“ To zní vskutku pěkně. Když nechává bajkář v bajce své mluvit například koně, neříkají si tito mezi sebou nikdy: „Poslouchej, koni!“, nýbrž oslovují se po způsobu lidském, tedy jaksi vyšším: „Bratře!“ nebo i „Pane!“ Jaká nepřírozenost v takové bajce! A jaká prostota a krása v té naší moderní mluvě české!

Druhý rezultat té taneční éry je, že se teď už téměř nikdo u nás netrmácí čtením. Co se dříve na české knihy, na české časopisy promrhalo krásného času! Zaslíbenost šla tak daleko, že po nějakých deset, snad dvacet let u nás nepovažován ani za vzdělance, kdo nově vyšlou knihu dobrého spisovatele neznal hned za dvakrát čtyřia dvacet hodin. To už pominulo tedy bohudík skoro zcela. Jsou sice pořád ještě někteří nakladatelé, kteří vydávají dobré české knihy; ale zasloužený trest jich nemine — znám jednoho, který prodal takovéto knihy — osm exemplárů a ostatní má teď ležet ve zvláštním pokoji, z něhož platí činži. Také jsou ještě po starém způsobě někteří vydavatelé časopisů beletristických, dobrých, a měsíčníků zábavně poučných, taktéž dobrých; ale pro koho ty věci tisknou, to se neví.

Pak jsou arci té taneční éry ještě některé rezultáty jiné, rovněž pěkné; ale já je nechám klidně stranou prodnes, vyznívalať by z mé řeči naposledy přece jen zas národní chlouba, a ta nesluší, zvláště ne v postě.

Ještě pět neděl půst! A pak ten týden velký — těžký! Zase jednou bude satan Pána zkoušet slibem světského panství. Zase jednou prodá Jidáš spasitele za třicet stříbrných.

Že Jidáš prodal tenkrát spasitele za hrst peněz, bylo ovšem zcela dle povahy židovského lidu. Ale bylo by zajímavo jednou sestavit, zač asi by bylo lze dostat Jidáše například dnes u národů jiných. Francouze asi za řízný vtíp. Itala za veselou píseň. Španěla za pěkné děvče. Němce za dobré pivo. A Čecha? Čecha za ledacos myslím; za kašket s kokardou ale jistě.

△ *V Praze 30. dubna*

Nono — jenom si hned nezoufat! Jakkak to dlouho může konečně trvat, a vítr si už zase zafoukne ze strnišť, my si zatopíme v kamnech, oblíkneme kožichy a bude nám znovu volno! Prozatím tedy trpme, když už to jinak ani nemůže být! Budme trpělivi, budme stateční: snášejme trochu toho tepla, dívejme se na šmolkově modré nebe, na bezúčelnou zeleň, na hloupě pestré květy, myslíme si přitom svůj díl — vždyť on všemu bude konec!

Arci není bohužel už pražádná pochybnost — jaro je zde. Odněkud od Litoměřic přišel telegram, že tam už zakučkala první žába. A mlíkařka v naší ulici vypravovala a zaklínala se věčným svým spasením, že prý u Ouholic už předevečírem zpíval slavík. Ovšem se jí dala celá naše ulice do ukrutného smíchu; ale nebylo nám přece jenom nijak volno přitom — vždyť čert nikdy nespí! Když však je takzvané teplé počasí tedy už zde, hledme se alespoň rozumně při něm zachovávat!

Předně přičinit se k tomu, aby nám to netrvalo příliš dlouho. Kdyby jednal každý rozvážně jako já, bylo by brzo po všem, o tom jsem přesvědčen. Chodím po pražských sadech, usmívám se na trávníky i stromy, hladím keře po měkké srsti, chválím každý rozpukávající se kvítek: „Hodný — hezký, tuze hezký!“ — zkrátka budím samolibost, a příroda, to se rozumí, si pak myslí: „Sakra, když to říká takový pán!“ a roste a květe jako blázen a bude — s letní svou slávou hotova za čtrnáct dní!

A za druhé hledme upravovat si vše tak, aby nepříjemnosti letní byly alespoň tedy tlumeny a mírněny co nejmožněji. Tu pak dovoluju sobě upozorniti slavnou obecní správou naši, že například posilniční a pouliční prach je také nyní, *na samém počátku jara, už prachem*. Na mou věru! Nedivím se arci

pranic, že žádný z našich sto padesáti obecních starších a žádný z našich patnácti set obecních úředníků na to, jak se říká, nekáp — talent je věc náramně řídká —, ale právě proto sděluju jim to tedy já, za prvé že je mně líto mne, a za druhé že je mně líto jich. Neboť jim lid nadává, že až hanba. „Myslejí, že nesmějí stříkat, že ještě mrzne!“ smějou se lidé ve Ferdinandově třídě den co den. A — „Mají zde řeku u huby a silnice je v oblaku prachu!“ říkali minulou neděli na cestě do Stromovky. Mluvme s nimi, když jsou — lidé!

Já bych ale rád, aby naši obecní správě nenadával nikdo. Aby tu stála před celým světem boubelatá a šmakovná jako meloun. Neboť ji miluju ode dne 19. dubna léta Páně 1887, a sice po pražském orloji téhož dne od hodiny šesté, kdy jest se usnesla, že ku výstavě hostinského spolku Hostimil dá pěkné medailičky razit. Konečně budu mít tedy něco na prsou! Když už mne pánbůh nestvořil pro žádné řády, jak vidím, spokojím se tedy už jen třeba s medailí na červené stužce. *Dostanu ji*, což o to! Ale dostanu stříbrnou? — *zlatou*? Čtenář ví dobře, že se chválívám až nápadně málo; co se ale týče mých zásluh o hospody pražské — těch třicet let strávených „v předplacení i mimo ně“, pod plynem a za sklenicí — no já nevím, bude-li na výstavě lepší nade mne kousek! Snad přece nebudou dávat ty medaile — — hospodským?

Když si tak vzpomenu na všechny ty časy! Na všechna ta piva! Na ta divodivoucí jídla! Na ty černé servity a tmavé kouty, na zelené stoly a stolice žluté! A na ty sklepnice, hospodské dcerky, paní hospodské — a na ty Ignáce, Ferdinandy, Františky, Jakuby — co tu postav luzných, co obrazů sytých a milých! Potřebuju jen oči pozavřít a cítím i ty zcela zvláštní smrady — vždyť je znalcům známo, že má každá hospůdka, každá kavárna jiný zápach —, a je mi pojednou tak blaze, jako bych tam dosud seděl. Vidím tlustého Jakuba, jak klímá v koutě a dívá se pak na nás jako medvěd. Vidím malého, suchého Františka s tím špičatým nosem a chytrýma očičkama, jak nese od kredence plecháč s kouřícími se ještě koláči: „Čerstvé, zcela čerstvé!“ A vidím Josefa s tou jako měsíček tváří — ach toho Josefa! Josef byl sklepníkem u starého Kno-

blocha, a starý Knobloch byl naše první hospoda, totiž má a Hálkova. Mívali jsme oba žalostně málo peněz, ale u Josefa kredit na kredit. Seděli jsme vždycky zrovna vedle dveří do kuchyně a Josef nosil kolem nás jídla a pokaždé se s nimi zastavil. „To je bifštec — ta vůně!“ — „Klobásy — jako zlato!“ Měli jsme těch vůní plné nosy, až pokaždé — no my jsme Josefa nenáviděli za to upřímně! A milovali jsme ho z plného srdce.

Byli jsme ještě náramně neohrabaní, tuhotuze nezkušení hosté. Odkud také zkušeností nabrat — všemu na světě se musí člověk teprve učit! Proto jsem také s obdivem tyhle dny četl, že v jakéms Joachimsthalu (někde v Německu) moudří profesori zařídili při gymnasiu i jakés kasino, pro žáky obou nejvyšších tříd. S dvěma kulečnický, hracími stolky na šach a domino, časopisy, knihov- a šenkovničkou. To je moudré: mladík si častým voláním na sklepníka sílí prsa, rozumným „zarážením sekry“ cvičí si svaly a naučí se vůbec něčemu praktickému pro život. Vždyť je to dnešního dne zrovna škandál — mladík absolvuje, obdrží vysvědčení „zralosti“, a neumí ani v kavárně dlužen zůstat!

Jenom, to se rozumí, pořádného sklepníka profesora! O takového ale není snad zrovna nouze. Miluju sklepníky podnes, to víte: stará láska! A miluju je od té doby, co jsou u nás *českými* sklepníky a nezahazují už za dva krejcare lidskou svou důstojnost, ještě více než dříve. A proto bych učinil pro jejich postup a pokrok vše možné, ba dopřál bych jim doopravdy i té sklepnické akademie, které jim Ulk dopřává jen žertem. Předměty: 1) unést velký tác s jídlem na vztyčených pěti prstech; 2) unést v jedné ruce deset „malých“; 3) zavlát a zatočit malebně servietou; 4) rozvážet na velocipédu jídla a nápoje mezi stoly; 5) klonit se podle diškreční míry; 6) podávat ohně a novin; 7) vyhazovat hosta; atd.!

Zato ale nemiluju hostinských! Neumějí ničeho, ti páni „hostimilové“ pražští! Pořád „na tom fleku zde“, žádný pokrok, ani žádná touha po něm! Prosim vás, co čteme od nich napořád v novinách? „Bude vždy mojí snahou“, „chvalně známá kuchyň“, „o výbornou posluhu je postaráno“ — je

to něco? Láká to někoho? Hrome, já být hospodským, to by to šlo od podlahy!

„*Miluju Tě, národe český, národe slávy!*“* Těžká Tě po věky arci stíhala pohroma, Tvůj duch poklesl, svaly Tvoje zchably. Avšak nezoufej! Nová sláva, větší té předešlé, nová nesmrtelnost, delší než ta první, Tě očekává. Již nadešel zase Tvůj den, Tvůj nový velký den — Tvá hlava se vzpřímí, Tvé svaly se zocelí — já otvírám Ti již brány budoucnosti Tvé, *ke mně přijď* v úterý a sobotu, kdy vařím silivý knedlík špekový, *ke mně* v pátek, kdy polévku rybí i čerstvé vltavské kapry, *ke mně...* atd.“ zněl by například jeden můj inzert.

Nebo:

„*Na palec rezu ve vodě měkké, miliardy bakterií ve vodě pitné!* Ach vy nebohé, přenebohé děti matičky Prahy! Nemoce v každém domě, pohřby v každé ulici, a není pomoci — není! *Že není?* Ó vy bohové věční, díky — díky vám — vždyť přece je pomoc zde a je blízka! Nuž honem, komu záleží na nenahraditelném zdraví, kdo miluje rodinu svoji, kdo chce se zachovat národu a vlasti, komu drah životek milý, honem již do náruče mé... pravé plzenské od čepu... litr za...“

Nebo:

„*Bratře milý! Spadlo ti břicho za té dlouhé zimy?* Chceš zase znovu... atd.“

Nebo:

„*K neuvěření! Mnohý Pražan nezná Prahy!* Snad zná její ulice a náměstí. Snad její památky historické a umělecké. Ale nezná *mne*, nezná *moji hospodu...*“

Nebo bych dal do novin „*Předvolání*“ nebo „*Zatykač*“ nebo i jiné ještě věci! Také bych si vydržoval zvláštního svého básníka, jako činí už dávno krejčovské závody v Londýně, Berlíně a Lipsku, a můj básník by mi musel týden co týden v novinách opěvat moje švestkové knedle, moje jitrnice, moje vyleželé nuselské — když mohl švédský král Gustav III. mít básníka Bellmanna, aby mu kvůli zavedení monopolu

* Počáteční slova může si čtenář myslet co nadpis a jak chce tlustá, třeba jako palec.

opěval *kořalku*, pročpak by nemohl můj Vonásek, nebo jak by se jmenoval, opěvat dobré, zdravé pivo — ne?!

A můj jídelní lístek byl by *samé* případné, *samé* časově pikantní jídlo! Jako mají v Paříži „polívku Sarah Bernhardt“, „kotlety à la Talleyrand“, měl by host v hostinci mém tedy například telecí à la ... ať si ale čtenář sám přimyslí už to jméno telecí!

A moji obratní sklepníci měli by vesměs značné tenóry a basy, a kdykoli by někomu přinášeli něco, provolávali by po čínském způsobu slavně název i cenu. A když by host odcházel, stál by sklepnický kvartet už u dveří a odpěvoval, co a zač to host utratil, mnoho-li dal diškrece, a který host by měl jenom kousek cti ve svém těle, — no však mi už rozumíte!

A ještě i jinak bych dovedl působit na ctižádost svých hostů. Každý den by byla u mne „valná hromada“. Volil by se prezident, dva místopředsedové, jednatel, mluvčí, 24 výbořů, 48 náhradníků a jména všech takto vyznamenaných by přišla následujícího dne do novin. Jak nynější českou národu znám —

Ale já už přestanu raděj. Nechci pražské hostinské zahanbit příliš a ponížít příliš. Vzpomínám si právě, že oni se svou výstavou spojí také „výstavu kuchařského umění“. Já takové kuchařské výstavy ale už znám. Když je po nich, zbývají ještě plné mísy výtečných jídel a ty se pak rozdávají lidem zvláště milým a ctěným. A k tomu se připojují i celé košíky výtečného vína. Mísy a košíky jsou prý z těžkého, jemného stříbra a obdarovaný může si je nechat také! A taková mísa stojí prý třeba dvě stě, takový košík třeba tři sta zlatých. —

Kdopak by ale věřil všem takovým řečem lidským — vždyť to uvidíme!

NÁRODNÍ LISTY 1. května 1887

△ V Praze 7. května

Člověk trne! Zaplat pánbůh ale, že slavní úřadové jsou tak bdělí a ušlápli hořící již sirku ještě včas, nežli z ní v „májový svatvečer“ vzplanuly na návrších kolem Prahy tedy ty hranice všechny a daly své osudné znamení! Na návrších kolem Litoměřic a dále po českém severu májové hranice ovšem vsutku vzplály a vesele hořely, ku radosti starých i mladých; ale copak tam — tam jsou lidé, jak známo, hodní, kdežto tady u nás, v českém kraji — no to by byl býval zase poprask a rámus v té naší nebohé týrané zemi.

Vždyť měla tu v Praze věru vypuknout revoluce — ano: *revoluce!* Osnovatelem jejím byla prý jistá, v politických kruzích našich velice známá osobnost; jmeno její sice se ještě tají, avšak nalezena prý jakás vizitka s jmenem *plným*, ba i s podpisem: „c. k. husita, t. č. na říšské radě“ — ano! A účelem revoluce mělo být: vynutit rychlejší zavádění němčiny na české školy, vynutit zákon na zavedení němčiny do českých rodin a na jiné ještě německé věci. Což o to — účel konečně tedy dosti pěkný, žádoucí — ale jenom ne zase hrhr!, ne násilně, ne mocí! A pak hezky dříve předložit program! Avšak program předložen nebyl, a proto také nebyly ohničky kolem Prahy v noci filipojakubské letos povoleny, revoluce pak nepropukla a teď se to všechno už vyšetřuje pěkně — ale je to všechno ještě tuze tuze tajné, tedy — pšt!

Po čertech chytře byla věc zařizena, to musí říci každý, kdo je v děláni revoluce jen trošičku honěn! Příhodnějšího dne není ani v celém roce! Co tu různých, prý „národních zvyků“, co tu divných, prý už „z pohanských dob“ pocházejících obyčejů! Jen sobě račme povážiti, dobří lidé!

Revoluce bez nějakého rámusu nejde, je-li pravda? Byly sice už i revoluce dosti, ba i velmi tiché, ale *nějaký* rámus byl přece

při nich, jak nás historie učí. Také je ovšem celkem tichounká, spíše přece jen vždy k míru a klidu se klonící osobnost pana osnovatele, velectěného pána a pana — pardon — jenom neudávat, nepředbíhat vyšetřujícímu soudci! — chtěl jsem tedy jen teď říci, že také velectěná osobnost pana osnovatele je sama o sobě již zárukou zcela spolehlivou, že revoluční rámus byl by býval obmezen na zvuky co nejtišší a vskutku nejnnutnější; ale rámus je konečně přece jen rámus, a slavní úřadové jsou bdělí a nejspíš by byli přišli a hned by se byli ptali: „*Copak je tohle?*!“ Ale prohnání revolucionáři by se byli pak jenom pousmáli a hlasem asi co nejnevinnějším byli by řekli: „I ty moje nebe, — vždyť je zejtra *prvního máje!* Vždyť teď v noci vyháníme čarodějnice, úřade slavný! A přitom se přece lomozí a práská vždycky — čti I. J. Hanuše Bájeslovný kalendář slovanský, v Praze 1860, nakladatelé: Kober & Markgraf (prve I. L. Kober), str. 141—146“ — A slavní úřadové by tu byli, to se rozumí, stáli!

A revolucionářů by bylo bývalo pořád víc a více, byli by se kupili v houfy a stavěli k nárožím a místům, odkud možno opanovat vždy dvě nebo i více ulic najednou. Je arci podobno pravdě, že by byla některá bdělá patrola ty houfy pozorovala, že by byla přistoupila a řekla: „Pánové — prosím — nevíte, že srocování je zapovězeno?“ — „Ale, ale,“ byli by teď zase revolucionáři potouchle odpověděli, „velectěná patrolo, copak neráčíte vidět, že tu stojíme ‚na křižovatkách‘, odkud je dnes vidět letět čarodějnice na Lysou Horu?!“ A patrola by byla překvapena zakývla hlavou a postavila se nejspíš také někam k rohu, aby viděla letět ty čarodějnice nahé.

Nato by se byla část mladších mužů, hlavně svobodných, odloučila od těch houfců a šla ku městským branám. „Jdeme do Hvězdy (do Krče, do Roztok atd.) utnout si každý pěknou májovku pro svoje děvče,“ byli by řekli panu kaprálovi ve bráně. A pak by se byli zase přihnali nazpět s ukrutnými kládami a celými stromy, byli by před každým domem, kde bydlí nějaké hezké děvče, tedy zkrátka *všude*, vytrhali dláždění, aby prý mohli „postavit máje“, a — — nu a časně zrána by byla bývala Praha *plna barikád, plna!*

„*Německy na nás mluvit — německy!*“ bylo by z děsných těch ohrad hromovým hlasem znělo polekaným úřadům vstříc, a teď teprve by byli slavní úřadové zpozorovali, že se stali vlastně obětí známé drbanosti české, a — a —

A buďme rádi, že máme máj — ten miloučký, listnatý, květnatý, pestrý i vonný — ten *krásný máj!*

*Vítej, vítej, máji!
my jsme tobě rádi,
vítej, léto líbezná —*

ba líbezná! — a vítáme máj z duše plné a jsme mu z celého srdce rádi — tomu máji, tomu miláčku českého lidu, ba miláčku všeho lidstva!

Ach jak ten náš lid je do máje zamilován!

*Až přijde máj,
budem mít ráj! —*

I dej ti pánbůh jara a máje tedy zase jednou do sytosti, ty milý, nebohý, krásný, po věky mrazem ovívaný lide český! Jen ne fučivý podzim, ne strnulou zimu — dej pánbůh *jara*, dej počátků nového života, výhlídek do budoucnosti, nadějí — *nadějí* nových!

Dej máje, jaký je dosud ten letošní. Třeba tedy trochu studený — „Studený máj, v stodole ráj!“

A třeba i s notnými prškami, notnými dešti — „aby hůl pastýři ani neosýchala“, jak už otcové řekli. „Když máj vláhy nedá, červen se předá“ — ať tedy hned raději na samém počátku léta zkoušíme a rozmokáme trochu, budeme tím pevnější později! Ven do deště, bez kabátu, bosí a s obnaženou hlavou, aby jarním deštěm „dobře vlasy rostly“ a „s vlasy síla“!

A třeba tedy ať také, jak beztoho už začlo, v máji tom hodně na nás hřímá! „Když se ozve v máji hrom, chyt kámen nebo strom“ a třes jím, poroste ti také z toho zase síla! Náš lid se trochy těch hromů nebojí, jen když cítí jaro ve svém těle!

Vesele se dívá do otvírajících se nebes a zpěvně pronáší přitek:

*Svatý Petr hřímá,
nadělí nám vína,
abychom se napili,
pánaboha chválili —
dejž to milý bůh!*

A kdyby i bylo pravda, co ještě jiné pořekadlo praví, že totiž „májová voda vypije víno“, — nu ať vypije, ať pak není zrovna vína, jen když je teď *máj*, vždyť máj je vonnější a zářivější, silnější a opojnější ještě než víno! Sotva začal máj, už jej cítíme ve všech žilkách a oudech. Stáváme se veseli, smavi, zpěvavi, rozpustili —

Přiznávám se k rozpustilosti. Přiznávám se, že jsem prve rozpustile lhal. Že „májové ohně“ neměly být pražádným umluveným znamením. Že neměla být žádná revoluce. A že žádný, ani jediný z našich „c. k. husitů, t. č. na říšské radě“ není revolucionář. Ba že jim všem a každému schází na „revolucionáře“ zrovna tolik, mnoho-li mně na „reakcionáře“, — přiznávám to zde veřejně, ku své hanbě!

Máj budí rozpustilost, budí ale i zamilovanost. Zvláště když je nejen deštivý a hřímavý, nýbrž i větrný, jako ten letošní. Může-li pak být poetičtějšího národa, nežli je náš, jenž pozoruje i neživou přírodu, a „když stromy se ve květu líbají a objímají“, věští z toho rok lásky, rok hojné v lásce úrody. Letos to do květoucích stromů duje vesele, stromy se vskutku líbají a objímají, jen se to kmitá — bude tedy také mezi lidmi mnoho, velmi mnoho lásky!

Prosím ale snažně všechny panenky ve stáří od 16—25, všechny jinochy v stáří od 20—50, které a kteří hodlají se letos zamilovat, aby to učinili raděj tedy hned teď v máji. Májová láska je květnatá a bujná, trochu sice dovádívá a škádlivá, ale pěkná — tuze pěkná — vždyť jsem znalec!

Co se týče jinochů, myslím ovšem, že si na mou radu ani nepočkali. „Kdo zamilován, nezná míry“, a když naše jinochy pozoruju, jich kroj a stroj, jich krytbu a roucho, skutečně letos

nevidím žádné míry. Spodky příliš dlouhé, vesty příliš krátké, kabáty příliš přilehavé, klobouky příliš široké — v ničem míra pravá — zamilovanost tedy velká, veliká!

A co se týče panen — ano, kdo by rozuměl ženským!

„Kterému děvčeti láskou oči svítí,
nosí si ve vlasech, nosí i na kloboučku kvítí“ —

nu a naše panenky nosily hned vloni na svých kloboučcích kvítí — snad se tedy zamilovaly už hned *vloni!* Letos ale nosí už jenom pentle — snad proto, že jinoši vloni ještě nechtěli poznat lásky? snad na znamení, že je letos za to „opentleji“?

To by bylo náramného juxu! Inu, ať je „pentleji“ tedy — já se budu dívat!

NÁRODNÍ LISTY 8. května 1887

△ V Praze 4. června

Někdy rozkvétá v mém srdci milé, zrovna až přemilounké kvítko lásky k lidstvu. Myšlenka nová a hloubkou svou překvapující mu dodává jasu a krásy, cit můj bohatý a vřelý mu dodává vůně — a lidstvo ke kvítku voní a jemu se kloní, a lidstvo mne obdivuje, a lidstvo říká: „Sákra!“

Já lidstvu tu radost přeju. Já tedy dnes už zase jednou květu. Já zase voním. A sice následovně:

Stará se někdo ve světě vsutku cíle a vřele o ten lid, jemuž říkáme lid prostý a lid nižší, ba i „nejnižší“ třídy? Mluvme pravdu: nikdo! Ne zákonodárce, ne jiný důvěrník lidu, ne žurnalista — nikdo! A pak se divíme, když propuká někde — jako nyní právě v Belgii — sociální revoluce, a pojednou cítíme, že se vlastně nám všem chvěje půda pod nohama a důvodný se nás náhle zmocňuje strach, ba hrůza. Když ale nastane pokoj, nemyslíme už zase na nic. A lid se cítí pořád osamotněnější a pořád nespokojenější, až pak jednou — no na to nemysleme třeba ani, vždyť se člověku ježí vlasy!

Mluvím jako kniha. A ihned budu mluvit jako už otevřená kniha a řeknu: začněme se přece již starati o lid! Jedním slovem, jedním zákonem, jedním činem sociální otázku nerozluštíme, to víme; ale vyhledávejme si pojednotlivu ty třídy lidu a pomáhejme, kde právě můžem. Náš lid, zvláště náš český lid, je tak dobrý a spokojen i s málem a rád již, když jen vidí dobrotu srdce. Ale zanedbáme-li ho zcela, nevšimneme-li si ho naprosto, odcizí se nám třída po třídě a pojednou se postaví *naproti* nám.

To ale může se stát už dnes nebo zejtra. Vy neznáte lid, vy nepřicházíte mezi něj, vy nevíte ničeho. Ale já si zasedávám podvečer k přízemnímu svému oknu a lid se zastavuje na chodníku před oknem a rozmlouvá a já jej slyším. Rozmlouvá

upřímně; tajný nějaký hlas mu nejspíše praví: Zdehle za těma azalkama bydlí člověk dobrý.

„Bůh tě, Barčo, jakpak se máš?“

„Ani se neptej! Má člověk nějakou radost na tom světě?“

„I bal Půjdeš v neděli k muzice?“

„K muzice!“ a v hlasu té, jejíž jméno Barka, chví se něco jako už pohrdání a zoufalost, „— k muzice! *Kampak?* Vždyť člověk ani neví v Praze kam, vždyť člověk v Praze praničeho neužije!“

„Je to svatá pravda! Jsem v Praze už pět čtvrtí roku a skočila jsem si dvakrát!“

„Já tu nezůstanu!“

„Já taky ne!“ —

Rozešly se. Než došly v ulici konce, sešly se snad už s jinou Barčou. A símě nespokojenosti se rozlétá šíř a šíř a vzchází výš a výš, a jednoho dne bude Praha pojednou pusta a my uvidíme, že nás opustily všechny ty, kterým jsme byli svěřili starost o zdraví a sílu a čistotu svého těla, a ve skleslém pojednou těle našem sklesne nám náhle i duch a zmocní se nás tesknota a hrůza. Budeme smít pak snad žalovat na odešlé? Chceme-li od nich práci a starost, postarejme my se zase o jejich *radost* — rozumíme?! A jakou má tedy Barča radost? Její touha, to se ví, je muzika, její blaho, to se zná, je tanec. Je pravda, Barča má snad také ráda šamstra, a miluje třeba vřele i šaty pěkné; ale to obé, šamstr i šaty, slouží jí jedině co pomůcka k *tanci!* Tanec je pro Barču to nejdůležitější ve světě — to ví každý, kdo zná Barču. Staráme my se ale o Barčin tanec?

Beru do rukou několik sobotních, několik nedělních čísel Národních listů. Nalezám tam, kdy a kam jedou v neděli dráhy. Kam míří zábavní vlaky. Kam možno na slavnosti národní. Kam na divadlo a koncert. Ale kam může jít Barča k muzice, toho tam *nenalezám!* Snad stojí někde v inzerátech pod velikým „U Lišků“, „U Podušků“ atd. zcela malinké „taneční zábava“; ale je-li tam dost tanečnicků a nebude-li tam na každého mužského deset holek a je-li tam pěkná podlaha a nejdou-li tříštky z ní až skrze střevis, a o kolika hodi-

nách začíná se tam už země kropit a začínají tanečníci holkám připíjet ze džbánek, zkrátka kdy je tam největší taneční mela, — to nestojí *nikde*! Nemá časopis ale sloužit všem oprávněným přáním a tužbám čtenářských kruhů? Nemá redakce se zcela rovnoprávnou láskou a péčí obemknout čtenáře všechny, a tedy také Barču? Ale neděle nadešla a Barča — tu stojí. Prala a škrobila si spodničky hned v pondělí a ve čtvrtek je měla už vyžehleny a jako z cukru. Nové šaty, pěkně vystřiženy, sedí jí, jak by ulil. Krejzlíček kolem krku a sametka na krku a mašličky na šatech — všechno jako samé květy. A už je po obědě teď umyto i nádobí, a už jsou dvě hodiny, a v sedm má být Barča už zase doma, a ona *pořád* ještě neví, kdeže tedy nebohou tu hlavu svou složí na rameno nějakého tanečníka a kde zašoupne si v troj- a čtyřčtvrtním taktu nebohou svojí nohou!

Ne, já tu nedělám žádných holých vtípů! A proto ať mi nepřichází nikdo s nějakým všeobecným: „I však ony si najdou svou radost a stlukou si samy své vědomosti o všem!“ No to se přec rozumí! Lev sobě najde potravu i v široké poušti, pročpak by Barča nenašla si tedy i v Praze muziku! Ostatně — myslíte, že je to *vždycky* tak snadné? Dobře tedy: Barča, oblečena, vyletí z domu. Dole už čeká kamarádka a teď letí obě. Kam letí? Do Vršovic ke Lvu; ondyno se tam byly pořádně vytančily a jeden z tanečníků, fešák, byl je i uctil a dal jim ryby — smažené parmičky malé, dobré jak náleží. Za půl hodiny z Prahy doletěly, vrazily dovnitř — u Lva o muzice ani slechu! Honem odtud tedy o něco výše, k Bervidovům. U Bervidů zase ticho. „Půjdem do Nuslí, do Zámecké!“ A ze Zámecké letí do Pivovaru. *Nikde nic!* Mezitím byly se k nim připojily ještě družky jiné, rovněž toužící a hledající. „Víte co, holky, u Lajblů hrajou jistě!“ Zpátky tedy do Prahy, k Lajblům! A u Lajblů — nehrajou! A nehrajou také u Šálků, a u Palmů, a u Podušků, a u Virlů, nikde po celém jindy tak hlučném Karlově náměstí! „My to ale *musíme* najít!“ A všechny letí pod Vyšehrad na Přemyslovku. A z Přemyslovky přes vodu na Smíchov, do Pivovaru — a pak do Numera — a — a tu spatří jedna svého známého, strážníka, a ptá se a ten

teprv upozorní, že dnes je přece mariánský den, a muzika tedy nikde. — Tak tedy prosím: cožpak nemohou být noviny tak slušny a přinést ráno někde na určitém již místě, například v čele listu hned po svém „Příští číslo vyjde...“, nebo alespoň na počátku denních svých zpráv poznámku krátkou: „*Dnes muziky nejsou!*“ — ? Upadla by slavné redakci snad při tom psaní ruka ?

„Stlukou si samy vědomosti svoje!“ Bodejt by zapoměly, co náhodou už jednou vědí, a bodejt by, co ví, neřekla jedna druhá! Však myslí-li si někdo, že je těch vědomostí třeba jenom málo, notně se mýlí! V zimě — nu ano, v zimě se dá věc ještě přehlédnout, vzdor masopustní době. Ale v letě je hůř, tu aby člověk zmohl celý hned pražský policejní rajón, a ten už dá práci! Po desíti, po dvanácti jedou pak Barky a Kačky pospolu třeba i dráhou, až například do Vysočan. Asi před desíti lety, pokud se pamatuju, neměly sice Vysočany zvláštní renomé; holky říkaly, že je to tam „tak nějak hloupé“, že tam chodí „jen tak starší mužští, sami takoví hloupí starší mládenci, kteří se kodrcají a po nohou šlapou“, ale chodily tam ty holky přece. Lepší pověsti už se tenkrátě těšil Apollo, v Karlíně na prostřední cestě, kam chodívali „veteráni“; — „což o ty, ti dobře tančí!“ Na Kozlovce, vedle Tróje, býval zase „velký sál, ale málo tanečníků“. Zato u Papoušků za Bruskou „velký sál a hodně tanečníků“. Na Panenské za Strahovskou branou, na Mlynářce za Košířemi a na mnohých jiných místech byl samý voják, což se pozná podle dupání už z dálky. Atd. Nevím, jak kde je to dnes; ale to všechno zvědět, srovnat a přehledně sdělovat je právě úkolem novin myslím.

Nechci ostatně poroučet v té věci. Snad, jako se u nás vydávají „Výletní noviny“, mohl by za léta každou neděli, za zimy jednou za čtrnácte dní vyjít tedy zvláštní „Orgán pro muziky“. Snad by mohly tou rubrikou obohatit se také naše politické listy, a jako je u nich „Národní hospodář“, mohl by být také „Nedělní tanečník“. To by snad bylo nejrozumnější. A já bych u nás tuhle rubriku třeba tedy redigoval. Důkladně, poctivě, svědomitě. Za spolupracovnice bych si získal některé Barči, ty hezčí. Já je znám všechny a říkám

jim „krajanky“ — my hezčí jsme totiž všichni z jednoho kraje.

Tak, a teď už odkládám péro. Natahuju nohy spokojeně pod stůl, kladu se s pocitem sladkým zpět do svého křesla a zavírám oči k snění.

Poukázal jsem na důležitou mezeru v životě našem společenském. Vykonal jsem čin dobrý. Získal jsem si vděčnost celé třídy nebohého, hněteného lidstva.

Vidím, jak se na mne upírají teď sta a tisíce lesklých, vděčných očí. Jak slzy radosti perlí se po růžových tvářích. Jak celé dlouhé řady kulatých, buclatých rukou se zdvihají, — jak už se blíží —

Barky — Barušky — propánaboha — vždyť vy — vy mne udusí — —

Bar — r — r — —

NÁRODNÍ LISTY 5. června 1887

△ V Praze 18. června

„Čertví co to je,“ praví Marryatův Hopkins, kostelník, „pořád jsem se díval jinam, a jen jsem tam jednou pohlíd a už mám obě oči plny slzí! A přece jsem už viděl tisíc svateb a je mi každá už jen tak, jako bych si přišíval podšívku k límci nebo jako bych se díval přes plot, jak sousedu Websterovi tykve žloutnou!“

Zrovna tak ale bych mohl mluvit já teď, kostelník. Čertví co to je! Viděl jsem už tisíc slavností národních. A je mi už každá as tak vzácná jako dobrému Hopkinsovi ta tisícátá svatba, a díval jsem se tedy i při té nejnovější raděj jinam — a jen jsem tam pak přece jednou pohlíd — a už mám oči plny — —

Nono — copak to tak zvláštního bude, když přijedou sokolové z Ameriky! říkal jsem si. O jednu národní slavnost víc, to je všechno!

Ovšem — rozumoval jsem dále — vlastně je to přece jenom trochu jiná. Což o to, my můžeme být hrdí na ty své hochy za okeánem — chlapíci! Nepřicházejí nám nazmar, a cizina na ně působí zrovna jako ocelová lázeň. Mají-li Němci svoje staré národní pořekadlo o „husičkách, které letí přes Rýn a vracejí se co husy zpět“, — nu, pánbůh jim požehnej to jejich říkání pěkné, oni musí své ptactvo znát! My ale máme zase své pořekadlo ještě starší, velmi staré — zdalipak měli naši praotcové nějaké tušení o věcech budoucích, když říkali: „*Vrabec za moře, sokol přes moře!*“, a zdalipak si starý Komen-ský myslil přitom něco víc než pouhé poučení, když to pořekadlo zaznamenával!

A ty jejich hromadné návštěvy — soukal jsem nit rozumu ještě dále —, ty jejich letící lodě, ty jejich jízdy přes okeán — tuze, tuze krásné — což o to! Velkolepé, a je pravda, že cosi

podobného ještě v dějinách lidstva ani nebylo, a že — zdali vůbec na něco — můžeme být věru pyšni na takové zjevy. Ale už se podobně stalo jednou před dvěma lety! A my jsme už tak unaveni — na všechno v širém světě tak mrzuti —

Byl jsem tedy tichý, klidný. Přišla zpráva o sokolských zápasech v Novém Yorku; dobře. Přišla druhá, že vsedli už na loď; dobře. Přišla třetí, že koráb blíží se Brémám. Že v noci mu vyjeli v ústrety již zpravodajové českých novin. Já znám to noční ticho, vím, jak člověku se prsa dmou, když za tmy stojí na palubě korábu v moři. Mohl jsem se vmyslit v pocity těch, kteří kotvili tu poblíž pevniny evropské, cíle své touhy, a upírali zraky do tmy a mlhy, sem v tu stranu, kde skrývá se drahá, předrahá vlast! Mohl jsem se vmyslit, když najednou nočním tichem z lodice zaznělo české „Nazdar!“, — jakže to šhublo veškerým tělem, otřáslo radostně, až do bolesti radostně srdcem, zachvělo duší celou! A začínalo mi být pod vestou teplo.

Ale utišíl jsem se zase. Člověk se nesmí nechat kouskem romantiky unést. Jenže — zcela pokojným už jsem přece nebyl. Pořád jako bych byl slyšel něco ve vzduchu šumět. Nebyl to ani klam, já věděl, že to není klam, — to šuměla zdáli sokolí křídla — to blížil se se sokolem našim americký orel bílý! Šum rostl jako příboj — vzduch už byl rozechvěn —

Ne, však nepůjdeš s ostatními vítat, řekl jsem si ještě. Nepůjdeš k nádraží, vyjdeš schválně odněkud od něho a vykročíš proti proudu! A také jsem šel tedy proti proudu, rostoucímu, někdy až neproniknutelnému. Jenže krok můj nějak nebyl pevný — kolísal — a v kolenu to někdy šhublo, jakoby tlakem zpátečním.

Ale přemohl jsem se — neviděl nic, neslyšel nic a šel spokojeně domů. Spokojeně jsem obědval, spokojeně pak proválek se v pocitu své mravní síly a konečně šel zase na ulici.

A tu jsem potkal prvního Amerikána a — najednou mi to stáhlo krk a sevřelo prsa a chvěl jsem se na celém těle. A přece si mne byl náš Amerikán ani nepovšim a viděl jsem dobře, že jeho pevná, dohněda opálená ruka ani se mne nebyla dotkla.

Byl jsem hotov.

Tak se láme síla! Tak pýcha dochází pokoření! Já nenávidím, myslím, ty české Amerikány za to. Já bych je, domnívám se, dovedl napadrt tento. Jen kdybych věděl, co jim honem učinit ukrutného! Bohužel — já nevím! Já jenom své krajany prosím, aby se mne ujali, aby mne na Amerikánech pomstili, kde a kdy jen mohou. Bratři, zmocněte se jich, máme je teď ve svých rukou! Chyťte je pevně za ruce obě, obemkněte je kolem krku, přitiskněte je k prsoum — hodně — ještě víc — mučte a sužte je, že se jim rozetřese duše v těle, že jim nezůstane nevyceděna ani jediná slza v oku, — pomsta — pomsta!

Beztoho — copak je na těch Amerikánech vlastně? Podíval jsem se na ně dobře — nu copak? Je sice pravda, ty stařenky, které přijely na návštěvu s sebou, ty se mi líbí. Dívají se tak upřímně na svět — právě naše maminky české — člověk by je hladil po tvářích a líbal by jim vráskovité ruce a poklekl by před ně — k snědění jsou ty maminky staré, z nejsladšího českého medu! A ty mladší — ty se mi líbí také. Tichy, skromny, tak příjemny! A mužští? Dívají se nenuceně, mužně, jdou ulicemi tak podomácku — já, kdybych někam přišel a věděl a viděl a cítil bych, že všechno si mne nadchází, všechno se na mne dívá, já bych nedovedl učinit pořádného kroku, nohy by se mi třásly, rukama bych nešikovně klátil, myslel bych, že mi spadne všechno maso s kostí, — a takový Amerikán si tu vykračuje — já ho nenávidím!

Povídám ještě jednou: copak je na nich? My vše amerikánské přeceňujeme, pravím. Myslíme si, pánbůh ví, jak jsou tam „pokročilí“ a jak „ve všem daleko“, jak nad námi „vysoko“, my jak pod nimi „hluboko“! Podle našich myšlének, když se Amerikánu někde už nelíbí, sebere si celý třípatrový dům na parní trakař, sedne si na to, udělá si sirkou trochu páry, odjede o 700 mil dále a za půl hodiny má už zase dům postavený až k nebi. Když tam služka chce na půdu pro prádlo s košem, vstoupne si na elevátora a ten ji vynese vzhůru. Když chce někdo vařit oběd, tedy ani nevaří, sedne jen k jakési mašince, zaklepá na ni sem tam prsty a oběd je hotov. Ten oběd vlastně pak ale není ani žádný oběd, nýbrž

pořád samý stroj, samý vynález, samé umění. A člověk americký je vůbec od hlavy k patě jiný, vyměněný, zdokonalený. — A ono zatím!

Zavolał jsem si jednoho Amerikána do průjezdu a tu jsem si ho prohlíd. Oči — jako my. Uši — jako my. Nos — jako my. „Prosím vás, otevřte trochu ústa!“ Otevřel je zcela beze všech nástrojů, bez kliky, bez klíče, jenom tak jako my. „Propánaboha, kamaráde, vždyť vy máte zuby!“ — „To se přece rozumí, čímpak bych kousal?“ — „No já myslel, že máte nějakou mašinku na to, že — —“

Dal jsem se pak naschvál pozvat také na oběd ku příteli, který má dva Amerikány hostmi. Polívku jedli — lžící. Rybu — vidličkou a nožem. Pivo pili ze skleněných sklenic. Šampaňské z vysokých štamprlí. Nic neobyčejného, pranic, po celý oběd ani sebemenší „pokrok“! Konečně zdvih jeden ruku k ústům a dělal tam něco. „Aha!“ a jel jsem mu po ruce. Měl v ní — párátko — dřevěné, připloštěné — evropské!

I vzal jsem si toho přítele hostitele stranou. „Poslouchej, já na těch Amerikánech nevidím zvláštního ale věru pranic!“ — „Copak chceš vidět na nich, podivíne?“ — „Prosím tě, pozoruješ je trochu? Co tak dělají? Jakkpak například oblíkají košile ráno?“ — „Nu přes hlavu! Snad nepolezou do nich nohama napřed?“ — „A boty?“ — „Za štruple.“ — Košili přes hlavu! Boty za štruple! A tohle chce být Amerikán!

A zcela náhodou spatřil jsem pak ještě na ulici scénu, tak poučnou, tak významnou, že — ale já ji raděj vykreslím krátce! Na rohu Havířské ulice stála americká maminka s americkým dítětem. Dítě holčička, andělíček; asi za dvanáct let bude se jí říkat anděl. A řvala, že ji bylo slyšet až někam na radnici. Počkej, pomyslíl jsem si, teď tu uvidíš, jak v Americe konejší se děti. Vskutku: maminka sáhla do kapsy, vydala šátek a utřela jím andělíčkově nejprve pusou. Pak mu utřela americké pazourky jeho. A pak sáhla do kapsy ještě jednou a dala mu bonbón. Bonbón — Evropo, slyšíš?! Bonbón! — „pokročilemu“ dítěti z Ameriky! Nerozřehtal by se člověk jako mezek?

No já ku své radosti již vidím, že jsem se nemýlil, když

jsem vyslovil naději, že naše Amerikány nenávidím. A očekávám od své osvědčené důslednosti, že nenávidět je budu pořád víc a víc, až zášť moje vzroste na mohutný, na žíravý zrovna plamen. Jen přikládat hezky ku hořící hranici po tříštku tříštku! Neunavit! Sledovat Amerikány na každém kroku! Pozorovat každé slovo, každý pohled, každý čin!

Ale opatrně! „Největší zášť je zamlklá a tichá, právě tak jako největší ctnost a nejkousavější buldok.“ Tedy — pš!

NÁRODNÍ LISTY 19. června 1887

△ *V Praze 25. června*

Nemám štěstí. Kdybych měl štěstí, jmenoval bych se Alois a byl bych měl tenhle ten týden svátek. Mých 39 přátel a známých bylo by mně „v radostném rozechvění“ poslalo 39 vizitek a moje v uctě oddané služebnictvo bylo by mně dalo do novin inzert, gratulaci ve verších:

„*Milostpánu Aloisu* △

Štěstí, blaho ať Jim vzkvítá,
věnec radostí se splítá,
ať je Jim ten celý svět
jenom jeden krásný květ!

V uctě oddané služebnictvo Manča“

— nebo „Anča“ nebo „Fanča“ nebo jak by se moje oddané služebnictvo právě jmenovalo. —

Nemám štěstí. Kdybych měl štěstí, byl bych se před dvaceti lety oženil a měl bych teď osmnáctiletou dceru. Hezkou, po tatínkovi. — „Tatínku, kup mi nový klobouk. Letní slaměný.“ „Vezmi si, drahoušku, tu rohožku ode dveří u kuchyně, ohni ji jako koňské sedlo, vzadu ji přehni zase trochu do výše, dej si to na hlavu, uvaž pod bradičkou pentli světle žluté barvy, a máš klobouk zcela moderní, co do slaměného pletiva i co do letošní formy.“ — „Ale poslouvej, tatínku, kolikeré kloboukové formy jsou letos vlastně moderní?“ — „Okamžitě ti to nemohu říci, dítě. Ale poroučíš-li, vezmu si čtyřnedělní dovolenou a snadže mi ten, ovšem bohužel jen krátký čas přece stačí, abych je spočítal, ty tisíce různé letošní formy. Kolik květin, tolik motýlů letos; kolik ženských, tolik kloboukových forem!“

Nemám štěstí. Kdybych měl štěstí, měl bych někde v Ouho-licích domek se zahrádkou, sebechatrnější, seabemizernější — pro některého hloupého Pražana byl by na letní byt přece ještě dost dobrý. A já bych se zatím přestěhoval za skrovnou peněžitou náhradu do zdejšího Pražanova bytu a užíval bych veškerých hojných výhod, jakých poskytuje Praha v dobu letní prázdně. Rozsáhlý byt, vším náradím i pohodlím opatřený, vyhlídka do elegantní ulice, široká postel — co nejochotnější posluha po hostincích — volná procházka po stinné straně prázdných ulic, ticho, poklid — všechno!

Nemám štěstí. Kdybych měl štěstí, byl bych teď nějakým obecním starostou nebo bych byl předsedou některého spolku, nebo alespoň výborem, nebo — propánaboha! — alespoň druhým nebo třetím náhradníkem. A byl bych si už také někde počkal na Amerikány, vystoup na ně a měl k nim „řeč následující“. Už to nevydržím — já se zfantím, nebude-li stát brzy někde v novinách, že jsem měl „řeč následující“! Vždyť už není v Čechách věru jediného slušného člověka, aby nebyl Amerikány „oslovil následovně“, a já pořád ještě ani nekláp ústy! Mne to uduší!

Je pravda, trochu jsem tím sám také vinen. Když jeli Amerikáni se podívat na Hradčany, mohl jsem zcela dobře číhat za mostem, zastavit jim koně a spustit: „Bratří! Vy jste přijeli přes oceán. Ono se nedá ani upřít, že jste přijeli přes oceán. A vidíte, já jsem se narodil tadyhle na Malé Straně —“ nebo tak nějak. Také jsem mohl si počíhat na ně, když šli například naší ulicí poprvé do Besedy, a oslovit je tu „jmenem sousedů“: „Bratří! Vy jste přijeli přes oceán. A jdete teď do Besedy na večeri —“ Ale zameškal jsem to všechno! Achich, jak já teď už toužím po té slávě řečnické!

Šperk nikdy muže neozdobí,
ni věnec, byt sebevonnější;
jej neokrášlí masti žádné,
ni krouzle, byt sebeclonnější;
šperk mužův silné slovo je,
jímž srdce, ledví okřeje —

— a já bych mluvil věru silně, tuze silně a byl bych tuze hezký! Kdybych se takhle postavil, pravou nohou napřed, přitisk levou ruku k srdci, pravici natáh kupředu, hlavu trochu naklonil, obočí trochu zamračil — ideál slovanské krásy mužné by byl zobrazen myslím! A moje slova by letěla jako staroindické oštěpy, z nichž každého mocně hozeného se vychrlil oblak šípů, a z hrotu každého toho šípu sršel oheň neuhasitelný, vrhající do všeho, čeho se dotknul, horoucí plamen, — ó, já bych byl řečník neuprosný, nemilosrdný — svíjejte se nadšením jako šindel v slunci, umřete třeba řečnickým mým žárem — mně je to jedno! Takový bych byl — — škoda!

Ale diví se nám páni Amerikáni čeští! Uši mohou na nás nechat! Takovou „svobodu mluvení“ prý nemají ani v Americe, ba nikde v širém světě! Vůbec je prý naše svoboda zde taková, že si ji nikdy ani podobně nemyslili. Vždyť prý smíme například na ulici i *kouřit*, ačkoli to bylo zvláštním dvorním dekretem roku 1804 přísně zapovězeno a záповěď potvrzena dalším dekretem roku 1821! Inu — to dělá jen ten vskutku liberální výklad. Záповěď *jest*, a kdyby nebylo toho liberálně přimhouřeného oka, — doutník z huby!

Ba ba, ti naši hosté vidí všechno a všímají si všeho. Mám toho dva důkazy převýmluvné. Ten *první*:

Seznámil jsem se s jedním z pánů Amerikánů trochu blíže, priznám se, že z egoistických trochu příčin. Měl bych totiž tuze rád tenór. A tu jsem před nějakým časem četl, že v Americe vynalezl kdosi nástrojek malý, který se strčí do úst a tím už dělá i z nejchraplavějšího hlasu tenór zvučný a silný, — teď nevím, jmenuje se ten vynález „Bucking“ a jeho vynálezce Graff, nebo vynález „Graff“ a vynálezce Buckingham. Přítel Amerikán to také nevěděl a nevěděl vůbec ničeho o té celé věci; ale slíbil, že se někde v Americe zeptá. Upozornil jsem ho, že by to byl dobrý exportní předmět do Čech, v Čechách že je více lidí, kteří chtějí mít tenór. Dobrý tedy obchod.

„A propos slova obchod,“ vpadl mi Amerikán zde do řeči. „Prosím vás, jakpak to tu teď mluvíte a píšete v Čechách? Já čtu po tabulích: ‚obchod v sukně‘, ‚ve víně‘, v ‚pianech‘,

vždyť je to nesmysl, vždyť se má přece říkat ‚obchod se suk-
nem‘, ‚s vínem‘ — obcházeti s něčím!“

„Nu ano; ale konečně — žádné neštěstí!“

„Vždyť by se však mohl udát nesmysl, že by svět o tom
mluvil!“

„Například?“

„Například — kdyby takhle někdo oznámil, že si zařídil
obchod — v střevech!“ —

Ten druhý důkaz:

Amerikán jde ulicí Vodičkovou. Najednou zarazí kroky
a čte: „Zde se česají dámy.“ — „Hm, už jsem sešel půl
Prahy a teprv čtvrtý dům, kde se česají dámy!“ —

Umějí píchnout, ti bratři, umějí! Ale také se umějí pousmát
a hladit. S trpělivostí, která je až poňmutliva, nechávají se tu
vodit od slavnosti ku slavnosti. S odhodlaností, která nám při-
pomíná nejskvělejší doby české hrdinnosti, vyslychají řeč
po řeči, oslovení po oslovení. A přitom se usmívají a tisknou
ruce a tváří se tak, jako by z toho všeho měli ještě radost.
Ostatně — ať mají nebo ne, co nám po tom! Jen když my na-
lezáme přitom dobrou zábavu svoji! Jen když my máme zase
své „koláčové svátky“!

Nu — s některou oslavou mohli být Američané ale vskutku
spokojeni. Čtenář už ví, kterouže tu oslavu asi předně myslím.
Čtenář už četl popis ve veškerých českých novinách a byl
zajisté unešen, snad i pohnut, rozrušen do hloubky duše. Ale
bylo to také překvapení!

Kdo by se byl téhleté prohnanosti od české šlechty nadál!
Ani jediný náš šlechtic nezúčastnil se deputací do Brém nebo
třeba jen do Podmokel. Ani jediný šlechtický kočár nebyl
hostům v Praze k dispozici. Ani jediná šlechtična nebyla
mezi těmi děvčátky, která zasypávala přijíždějící Američany
kvítím. Podobalo se už věru, že také tentokráte česká šlechta
zaskví se hlavně jen svou tupostí a národní nevšímavostí, a
„svobodomyslníci“ čeští odhrnovali už vesele nosy a z jejich
rtů splývalo kousavé: „Vždyť to povídáme — ta naše šlechta!“
A ono zatím! Když včera ráno Američané se probouzeli, už tu
ležely pro ně na stolcích u postele pozvánky elegantní, samá

zlatá ořízka, samý erb a knížecí podpis! A sotva nastala odpoledne tak asi hodina svačin, už přijížděly elegantní ekypáže šlechtické a svázely milé hosty ze všech končin na Malou Stranu, k paláci Lobkoviců!

To byla znamenitá myšlenka, že se smluvili majitelé šlechtičtí s majiteli kněžskými, s erárem a obcí pražskou a spojili veškeré sady, celý Petřín v jedinou, obrovitou, dosud ještě ve světě neviděnou tu místnost zábavní! Zdi jsou povaleny, průchody učiněny, pohodlné cesty upraveny, a zelený svah Petřína byl od Strahovské zahrady až přes zahradu Kinskou jediná promenáda skvělá! — Kdo si chtěl pochutnat na pivě, přešel jenom z Lobkovicé do zahrady Strahovské — nápis: „Ku Strahovskému pivovaru!“ Komu byla milejší mělničina, zůstal u „Lobkoviců“ nebo hned vedle u „Schönbornů“. Kdo se chtěl proskočit nebo se vůbec mladá bavit, zašel si na „viniční teologů“, kde svižní bohoslovci s krásnými mladými šlechtičkami prováděli vesnické hry v národním kroji, kde zněly flašineti a byl hluk a jásot, že šla člověku až hlava kolem. A kdo konečně byl vším tím snad až přílišně dojat, kdo cítil potřebu samoty, kdo se chtěl snad i vyplakat, mohl své blaho a svou touhu tišinami Kinské zahrady zanést třeba až někam do Košíř.

Nemohu říci, cože se mi ze všeho toho líbilo vlastně nejlip; upřímně řečeno: já to nevím! Snad by se mnohý, který tam byl, se mnou hádal. Snad také čtenář, který věc zná dnes z obširných popisů, byl si už něco zvláštního dle své chutě vybral. Nechci ničeho opakovat po referentech našich — ale jednotlivé obrazy mně nevymizí z paměti nikdy! Nejvíce ale dojala snad každého ta obzvláštní a vsutku přátelská ochota šlechticů samých, kteří si nedali a nedali bránit a sami posluhovali, sami přinášeli jídla a nápoje, sami hosty prováděli od místa k místu.

O skvělou zábavu bylo ovšem postaráno co nejlip. Hlavním číslem produkcí ale byly zpěvy, prováděné „Zpěváckým spolkem šlechticů českých“, kterýž při té příležitosti vystoupil poprvé ve veřejnost. Přednes tak mistrný, tak ve všem dokonalý, že sbor po sboru budil nadšení až svrchované a potlesku

nebylo nikdy ani konce. Když pak spolek přednesl i oblíbenou „Touhu po vlasti“, — nu tu se otrásala zrovna až nebesa a nezůstalo ani jediné už oko suché!

Veliký jux očekával mládež drobnou a pak tu nejdrobnější. Každému Pražanu jsou známy ty terasovité, široké průseky, které zrovna za palácem jdou celou Lobkovickou zahradou až ku temeni vzhůru. V zimě, když na těch průsekách leží sníh, bavívá se tu naše šlechta sánkami, sjíždějícími shora bleskorychle až dolů; nebožtík kardinál Schwarzenberg užíval zábavy té často a téměř do let svých nejpozdnějších. Ty terasy byly tedy včera vysoko posypány — natlučenou solí, a sánek bylo upraveno alespoň do sta! Ten rámus — ten výskot — jástot — to převrhání, kutálení se — inu k nepopsání!

Největší ale potěšení mladým starým způsobil tedy ten podvečerní „průvod historický“. Totiž průvod veškerých našich šlechticů v uniformách „stavovských“: červené fraky, velké pudrované paruky, řetězy a řády, prýmy a vyšívání. Tu jsem už věru myslil, že se nám Amerikáni zfantí. Takového něco oni ovšem jaktěživi neviděli! Chytali jednotlivé šlechtice, svlíkali jim fraky, oblíkali se sami do nich — tančili — skákali — výskali — to byla vřava, ještě mne dosud z ní hlava bolí!

A pak — pak — — no jakpak končívají přece ty pohádky české! ? „Byla hostina — a já jsem byl taky na ní — a oni mne vzali, do kanónu dali, vystřelili a —

A já jsem tedy tady. Čtenáři, servus!“

△ V Praze 27. srpna

Musím tedy také už oznámit, že jsem zase v Praze! Spolehám se ale na solidnost čtenářovu, že mne neprozradí. Vždyť jsem se věru ještě ani nerozhodl, odpovím-li na dotýčné otázky: „I — ještě jsem neznal tam ten kout v Pyrenejích, víte mezi Svatým Sebastiánem a Bayonnem, tedy jsem to tam letos trochu prolez!“ — nebo snad: „E — čert mně poradil, abych si také jednou zajel do Haparandy ve Švédsku, bych přece poznal, jak to vypadá, když slunce ani nezachází!“ — nebo konečně: „Ó nikde, kampak má člověk pořád jezdit! — válel jsem se jenom osm neděl po Bodamském jezeře, to je všecko!“ — Arciže se rozhodnu najisto, a rozhodnu už velmi brzy, a pak to čtenáři také sdělím; ale prozatím — pst!

Ostatně je tuze snadno možno, že podívám se *ještě* někam. Jako se chodí po lázeňské době ještě někam do menších lázní, „k dodatečné léčbě“, z Karlových Varů do Kysiblu, z Teplic do Dubí, — nebo jako člověk, když celý den nic nedělal, pak si lehne, aby „trochu si odpočinul“. Daleko bych arci tedy nešel, jen tak někam, kde není ani draho — kde bych si třeba sám ještě něco přivydělal — kde například jsou velké ovocné aleje — velké sady stromové — to mne láká, ach to mne láká! Zrovna teď dozrává české ovoce — švestky domodrávají a volají: „Trhejte nás!“ — jablka lákají: „Kousejte nás!“ — ořechy prosí: „Kamenujte nás!“ a kolemjdoucí lidé tomu vyzvání milerádi vyhovují, a kvůli nim je tam tedy někde pod stromy bouda, a v té boudě hlídač — a kolem boudy a kolem hlídače je tolik poezie — achich, za svých let nejmladších, nejkrásnějších, nejideálnějších nepřál jsem si pranic na světě nežli být v takové boudě a být hlídač! Ale dosud jsem svého ideálu nedosáhnul — jako také nedosáhnul svého ideálu Hálek, který chtěl být přívozníkem, nebo Heyduk, který chtěl být kočím, —

to je to, že jsme neměli talent! No — jednou jsem alespoň zafuk o svůj ideál! V Chržíně to bylo, o prázdninách, za tiché noci. Vytratil jsem se ze statku, když už všechno spalo, a pospíšil do sadu, kde byla právě dostavena slaměná bouda, do níž příštího dne měl se vestěhovat hlídač. Vlezl jsem do boudy a — usnul jako pařez. Aha, myslí si teď čtenář — vždyť já čtenáře znám, on se domnívá vždycky, že je duchaplný —, teď přijde ta obyčejná romantika. Bouřka, blesky, hromy, liják, smrtelná ouzkost. Nebo: zloději, strach, snad i výprask. Ach ne, ty můj čtenáři milý, něco tak pěkného se mně tu nepřišlo — já neměl jaktěživ žádného štěstí! Spal jsem, najednou jsem se probudil zimou, mráz mne začal lámat, začal mnou klepat, a já — bečel až do bílého rána. To je všechno — ale je to zajímavé, vid'?

Abych však jenom pořád sám o sobě nerozmlouval — jakpak se tedy za tu dobu čtenář měl? Copak dělal? Měl hodně strachu — he? Že bude velká světová vojna, z té hloupé historie tam v Bulharsku dole? To je vidět, když mne čtenář nemá, jakže hned ztrácí hlavu! Smát jsem se musil, srdečně smát, když jsem si pomyslel na ty strachy! Vždyť bylo a je přece tak jasno, že pro letošek nemůže být o nějaké vojně ani řeči, — vždyť hned od božího jara mohl ten, kdož má oči — —

Tedy: Každý historik a statistik, každý pamětník a čtenář, každý lékař a apatykář, každý farář a kostelník, každá porodní a svíčková bába, každá sběratelka heřmánku a hotovitelka povijanů, vůbec každý a každá, kdo má paměť a kdo má zkušenost, ví, že v letech, kdy je vojna, rodí se vždycky náramně mnoho dětí.

Dále: Každý venkovan a venkovanka, každá hokynářka a ovocnářka, každý sadař a zahradník, každý přírodozpytec a vůbec zkoumatel zase ví, že v letech, kdy je málo ořechů, také děti rodí se úžasně málo.

A konečně: Každý, kdo má oči, kdo šel někdy letos na procházku, kdo po cestě vyzdvihl hlavu, kdo se podíval na nějaký ořechový strom, viděl, že tak málo ořechů jako letos nebylo už dávno.

Ještě jednou tedy: Ořechů je letos málo. Když je ale ořechů

málo, je také dětí málo. A když je dětí málo, *není žádná vojna!* Propánaboha — na to čtenář nepřišel?!

Proto jsou arci ti Bulhaři přece jen praošklivý, praohyzdný národ! Celý svět se jich bojí a dívá se na ně s takovým jakýmsi podivným citem, že mu jako nejspíš přece jenom jednou vyvedou nějaký malér! Člověk to ani nechápe, jakže může být takový národ, který dělá jen to, co se mu líbí, pranic se neohlíží po tom, že lidé se ošklíbají, a vůbec se chová téměř sebevědomě a mužně. A vidíte, Bulharům nedaří se přitom ani zrovna špatně! Ba oni postupují i v hodnostech, avanzují zrovna úžasně: nejdříve měli tam jenom pruského lajtnanta, teď už mají rakouského obrlajtnanta — uvidíte, zakrátko budou mít už hejtmana, ruského nebo docela tureckého — já na to sázím! Vždyť i ten protivný, paličatý Koburg má stejně protivné štěstí! Na trůnu se arci neudrží dlouho, to ale neškodí — máme teď momentánní fotografii, a tou podaří se tedy snad přece, že se potomstvu zachová *celá* řada nynějších bulharských knížat, a Koburg bude tedy mezi nimi. Avšak on má už i jinak zcela neobyčejnou slávu. V krámech jsou vyloženy klobouky „à la Koburg“. Ve skříních se lesknou kravaty „à la Koburg“. A perníkáři pečou třírohý marcipán, který se také jmenuje „Koburg“. A musí to být marcipán zcela dobrý — viděl jsem sám na ulici několik slečinek, jak „Koburga“ kousaly a přitom si mlaskaly a mlaskaly, až ho snědly. Mne ještě nesnědla žádná.

To my jsme zcela jiný národ, my Češi! Nás nebojí se ve světě nikdo, ani nejspínavější prtě — tak jsme my hodni! Ba my jsme tak hodni, že je nám až samotným někdy z toho nanic. Že se pojednou pak chytáme za vlasy, hmatáme sem tam po nich — „Propánaboha, vždyť tadyhle bývá přece to, čemu jiní lidé říkávají hlava!“ Jako teď zase například při tom nejnovějším úkazu školském. Tu stál skutečně veškerý národ jako zkoprnělý. Ba i sám náš nejpřednější politický vůdce byl prý jako hromem zmráčen, stál tu jakoby v sloupu, a teprve po dlouhé, dlouhé době splynulo mu ze rtů: „No to jsem Franta!“

Ale to už se nesmí nadál takhle dít, moji milí! My se mu-

síme, drahouškové, přece jenom trochu změnit! Já se sice do politiky nikdy nepletu, ba mně se docela zdá, že se mne národ ani o to neprosí, abych se pletl; ale když mám někdy myšlénku dobrou, nezamlčím ji, a kdyby na to byl trest smrti! A zrovna teď mám myšlénku *tuze* dobrou! Pánové a dámy: *my musíme být statečnější!* Ano! Já neřikám, že jsme dosud snad nečinili praničeho, — ach ne! My jsme slavili, jubilovali, tančili, vítali, v průvodech se ubírali, bazarovali atd. už zcela pěkně; ale to dosavadní ještě nestačí — nestačí! Vždyť je v Čechách ještě několik *tisíc* obcí, kteréž dosud ani jednou jedinkrát nebyly svědky nějaké „povznášející slavnosti národní“, je celá řada spolků, jichžto ruch národní jako by dosud se byl ani nedoteknul, — já sám znám jeden, který už *tři čtvrtě roku* stává a neměl posud *jubileum ani jediné* — no to přece nemůže být! Pánové a dámy, dokud my nebudeme tak slavit, že slavné vládě až oči přejdou, tak jubilovat, že jí až uši zalehnou, tak tančit, že se jí až hlava zatočí, dotud, pánové a dámy —

Ovšem, boj bude tuhý. Slavná vláda nám bude třeba slavnosti zapovídat. Jako zapověděla například slavnost spolku Oliva. Ale to nás nesmí zastrašit, my musíme — ano musíme —

Dovolte však, abych na chvílinku sestoupil z povznešeného řečniště politického, abych přitlumil hlas svůj hromově bouřný a několika alespoň slovy vyslovil zde hluboký stesk svůj nad tím, že tedy odbývána nebyla ta velká slavnost naší Olivy, s průvody a veškerou veřejnou slávou, stesk nade vším, oč tím přišel život náš národní!

Již dávno činí se národním slavnostem našim výtky, že jsou uniformní, jedna jako druhá. Uniformita ta je sice přirozena — vždyť slavíme samé stejně obrovité národní velikány a se stejnou nesmírností o vlast zasloužilé spolky —, ale změna by byla přece jenom vítána, a teď si tedy pomysleme, jakouže změnu nám mohla Oliva podat! Oliva je totiž spolek „vzájemně výpomocný pro případ choroby a smrti“. — Mžikem již rozvínuje se z toho před námi obraz netušené přímo novosti a krásy!

Předvečer. Slavnostní *uvítání* přibylých hostí a spolků

na nádraží. Rozvážení jich v obecních vozech pohřebních a kočárech smutečních po pražských nemocnicích, umrlících komorách, kryptách a jiných laskavě poskytnutých bytech. Nadšený lid zpívá před nádražím „Tmavá rakev jest tvé lůžko“ od Gregory a Horákovo „Musí símě, musí shnít“.

Vlastní den. Časně zrána *slavnostní umíráček*. — Dopolnedne *velký průvod* na hřbitovy na Volšanech; napřed *entreprise*, pak *rubášový průvod* jako v Mlynář a jeho dítě (děti, panny, ženy, vdovy, mládenci, muži, vdovci), pak střídavě kapely a spolky; kapely hrajou na tahací pozoun Svobodův marš pohřební, spolky zpívají Miserere. Po obou stranách celého průvodu kráčí mužové v černých pláštích, s hořícími smolnými pochodněmi. — Na hřbitově *veliké kopání hrobů o závod*. Nato udílení cen; první cena: skvostná kovová rakev; druhá: překrásné náčiní klystýrové, z ebenového dřeva a stříbra dle nákresu výtvarníka X.; třetí: mísa do postele, z těžkého stříbra. — Navečer *banket*. Hudba hraje Veitovo „Tebe k hrobu...“

Ech — nač popouštět ještě dále úzdu své fantazii, nač volávat luzných obrazů řadu dlouhatou, vždyť je už po všem — slavná vláda nám to všechno — slavná vláda nám — —

Ale — jakož jsem už řekl! My neunavíme! Jenom dvě tři leta, a nebude jedné jediné vesnice, aby v ní nebyla nějaká velkolepá národní slavnost, jediného člověka, aby nebyl se zúčastnil alespoň už na sta velkolepých slavností národních!

Musíme obořit se do toho všichni, musíme pomáhat si všichni, výdatně, věrně! Já budu v přední řadě. Založím agenturu. S vysokým, guberniálním dovolením zařídím si „Ústav pro pořádání velkých slavností národních“. Za pevnou, určitou cenu dodám všechno na světě, čeho tu třeba. Budu mít na skladě slavnostní řečníky, od nejráznějších až do nejmižernějších. Družičky od nejhezčích do nejošklivějších. Spisovatele proslavů a slavnostních listů. Řvoucí kluky do nádraží, děti s fángličkami k špalírům, přípitkáře k banketům...

Ale vždyť já jsem slíbil, že nebudu o sobě ani už mluvit, že budu mluvit jen o čtenáři! No — jakpak se čtenář tedy vlastně prodýchal tím letošním horkem? Děsná parna! —

Člověk leněl a leněl, až už byl věru „líný jako ruský konzul“ (orientální pořekadlo). A žízeň měl, že — — zдалipak čtenář na to připad, jakéže je to vlastně zařízení moudré, že zrovna v letě nebývá pivo ani dobré? A měl čtenář od těch všelijakých umělých ventilac mezi dveřmi a okny bolení zubů a ve kloubech revma? Nono — však to asi nebylo zrovna strašné! Páni lékaři, když v Praze už těch lidí není, kteří mohou dobře platit, jdou si také „na ven“, a když jsou lékaři pryč, tedy se člověku — ale já ten mizerný vtip ani nedopíšu!

Vůbec to leto dopadlo celkem ještě značně líp, nežli jak původně se zdálo! Prosím vás, copak mohl člověk zde na zemi vlastně očekávat, když i na nebi bylo jedině v měsíci srpnu: zatmění měsíce, padání hvězd, veliké zatmění slunce, stále rostoucí ohromná skvrna na slunci → a jiné ještě věci, jimž podivným způsobem říkáme „*nebeské*“ zjevy!

Však je již bohudíky po všem! Ve zdraví jsme to přestáli. Ve zdraví vrací se vandrovníci zase k nám zpátky. Děvčat například je už zase po Praze jako zjara na louce květů! A jako by byly přišly zrovna odněkud z horoucího tento — tmavé tváře, opálené šíje, jiskrné oči — pravé diblice! Nežli si je tu vybilíme zase trochu na anděly, — čtyry neděle to bude trvat!

Teď nás takhle pustit na nepřítele — teď, když jsme najedni! Jako ten anglický generál pouštěl vojáky do bitvy, „dokud mají rosbif a porter v těle“. Tříštky by z ministrů litaly, Němce mžikem bychom rozsekali na maděru — vždyť to člověk zrovna cítí, jakou má v pěsti ukrutnou sílu, jakou v prsou báječnou odvahu, — držte nás — propánaboha, držte — nebo —

Inu, Čech když je najeděn, je zrovna obr! Ach, posvícení je přece jen krásná věc — ať si mrzout kolega tvrdí co chce, ba i to pražské posvícení je pěkné! Lidé mu arci ubližují, to je už móda; sám Pražan odříkává své navyklé: „Hm, posvícení v Praze! My tu máme posvícení den co den — vždyť den je vůbec jako den, to je jedno!“ Ale potají žmoulá přece jen každý otec už nějakou pětku, a nežmoulá-li otec, vezme matka krátce a dobře nové cejchy a jiné věci, co jich tu v almaře, — zastaváren je po Praze už více než chrámů! A když pak nastane den svatého Václava, nastává také už hned od desáté zrána po domě všeobecné, pátravé kroucení nosů a po chvilce už letí ode dveří ku dveřím: „U Veselých pečou husu!“ — „U Jelínků dvě; starej sám sní na posezení jednu!“ — „U Votočků mají srnčí hřbet — nu ano, ti jsou vždycky nóbl!“ — „A co u Nerudů?“ — „U Nerudů mají vepřovou kýtu. Tam nepřijde po celý rok žádná husa na pekáč. On říká: Nemám je rád, ty husy, protože se jim také říká ‚Hanzi‘, — víte?“

A ta příjemná zábava pak při dobrém jídle! Víte, já jsem jako Ludvík XIV.; při obědě nesmí se mnou nikdo, pranikdo o něčem vážném, například o politice mluvit. Moje kuchařka má v tom ohledu co nejurčitější rozkazy a dosvědčuju ochotně, že se dle nich věrně také řídí. Ještě ani jednou si nedovolila píchnout při obědě do pana hraběte Taaffa, nebo rozebrat

pana baróna Gautsche, nebo vzít na nůž politiku české delegace — vskutku, ani jednou! Rozprava musí být zcela nevinná, lehká, příjemná, pak také chutná jídlo. A takž nás kuchařka naše tedy minulý úterý bavila jen vypravováním rozkošných našich národních posvícenských povídek „o povídlovém stromě“, „o makové buchtě, která šla na vandr“, „o husím stehýnku, kterému se nechtělo dolů“, „o skopovém, kterak se sešlo s mrkví“ atd., a my jsme tu seděli, poslouchali, vesele si hvízdali a poskakovali a byli vůbec všichni v míře co nejlepší: já, oba kanáři a špaček.*

Povídám: *teď* nás na to pustit! Teď by snad i páni delegáti naši dovedli se pět minut na slavnou vládu mračit — déle ovšem ne, upřímná láska to déle nevydrží. Achich, kdypak se přece jednou trochu pozměníme! Jistý filosof napsal duchaplnou větu: „Kolikrát musil člověk zmoknout, na kůži zmoknout, nežli vynalezl paraple!“ Půjde-li to také tak dlouho u nás —! Vypadáme těmi lijáky už celí zplácání, a my pořád nic! Pan barón Gautsch ulomil české naší politice špičku jako nepodařenému vtipu, jako perníkovému cigáru, a — my pořád a pořád nic! — Že prý se ale už národ sám přece trochu rozkývává, že prý se už duševně hýbe, — i ty můj bože, vždyť náš dobrý národ myslí, že je všechno už v nejlepším pořádku

Dávám tímto všem svým přátelům a známým trochu sice opozděnou, proto ale přece pořád ještě stejně truchlivou zprávu, že nelitostnému nebi zalíbilo se asi před desíti měsíci odejmouti mi mého jedináčka, mého milovaného, nenahraditelného *papouška*

M A R T I N A .

Skonal po nemoci jen krátké (mezitímco jsem byl na procházce) a byl pohřben na obecním pozemku v Libni.

△ jakoby otec

☛ Věnce a telegramy odmítají se s díky. ☚

na světě, že jde odedávna už všechno z „ff“, a on sám pomáhá tedy také v tom směru dál a dále, také z „ff“ — ferblem a fán-gličkou! —

„Teď do boje, teď hned po posvícení!“ myslí si také maminky české, a posílají nám houfně tedy sem už synáčky své, napapané, buclaté, červenolící — nu však ono těch deset „studijních“, v Praze strávených měsíců jim ubere té buclatosti, že maminka synáčka téměř ani pak nepozná! Alespoň mají synáčkové něco do zálohy, „teď po posvícení!“

Už je každý z těch nadějíplných mladíků dávno pevně rozhodnut, čemuže se věnuje. Ještě má letos na vybranou, ještě nám vládá všechny školy nezavřela; ale ona to učiní. „Pokrok“ musí být, a nejnovějším pokrokem ve školství je „Slöjd“, školský systém všemu světu teď doporučovaný ze Švédska, kdež školství jak známo květe, systém čelící tomu, aby *každý* člověk naučil se číst, psát, počítat, k tomu ve škole hned asi troje řemeslo, a dost. Pak nepůjde už synáček ani na medicínu, ani na profesuru, ne do práv a ne na techniku, nybrž od maminky hned s pinklem na zádech na vandr světem. Systém, jehož výtečnost bije do očí, a nejprv se tedy zkusí na nás Čechách, kdyby snad přece ještě byla v něm někde nějaká vada, — my jsme pro takovou zkoušku jakoby stvořeni. „Slöjd“ se to tedy jmenuje, a my máme tedy na těch nejnovějších našich školských „ordonancích“ jenom důkaz, že sobě pan ministr vyučování skutečně *pravého* pokroku všímá.

Zatím, pro letošek, může bujná mládež naše třeba tedy ještě studovat, připravovat se na stav vyšší, „panský“. A přistupuje k tomu z domova tedy rádně posilněna. Ovšem — „plenus venter non studet libenter“, jak latiník říká, čili podle našeho Komenského: „plný břich rád leží tich“; ale vždyť oni se páni studující hned na počátku roku zrovna nepřerazí! Stará móda: „Napřed trochu studovat život.“ Prohlédnout si lesk a bohatství velkého města. Navyknout tomu často báječnému šumu po ulicích. Mnohý navyká arci rychle a překvapuje až neočekávanou přítom chladností svojí. Včera teprv jsem zachytil kousek rozpravy mezi takovýma dvěma pozorujícíma pány. „No jak se ti Praha líbí?“ — „Ještě ujde.

Nejvíc se mi ale líbí čeština pražská: chodím, poslouchám a zapisuju si doma.“

Výtečný muž! Snad se stane specialistou. Snad nám podá pražského žargónu slovník, frazeologii, gramatiku a odpomůže potřebě už dávné. Tuze zajímavý jazyk, ten náš pražský! Jak obratně umí sobě přisvojovat bohatství jazyků cizích, jak půvabně kombinovat cizí slovo s ještě cizejší gramatikální formou, frančinu například s němčinou, a učinit z toho zcela původní slovo české: „šamstr“ (charmantestr), „šaramandl“ atd.! Jak půvabně zní ten náš genitiv: „uhlího“, „dřívího“! Jakž překvapí každého pravého znalce, slyší-li, že v genitivu množného počtu zachovaly se nám tu dodnes i formy staroslovanské: „domůch“, „koních“, ba docela i překrásné: „To jsem tu dnes viděl lidouch!“ A což teprve naše sloveso, nějaké naše: „Co budem teď dělat, pane souseď? Vědí co, *jdoume* na procházku!“ —

A po životě pouličném bude mladík studovat zas „školu života“, divadlo. Studium trochu drahé, trochu dlouhé; jsouť pilní studenti, kteří nemají ani na dvaceti semestrech pořád ještě dost. A pak ještě život vnitrodenní, po pražsku „rodinný“ — hospodský. Také studium dosti drahé, dosti dlouhé — člověku se nechce z něho ani domů. Jediná výhoda je ta, že kdo zná jednu tu učební síň, hostinec jeden, zná už všechny. Jeden je jako druhý, se stejným domácím řádem, stejným jídelním lístkem, stejným nápojem, stejnými rozhovory a hádkami, stejnou úpravou, stejným osvětlením — —

Obdržel jsem tyto dny dopis od přítele z venkova, odkudsi z „uzavřeného území“. A v tom listu stojí:

„Když už jsem se dal do psaní, musím Ti svěřiti, že mne to zde velice rmoutí, když každý den čtu v inzertech pražských německých listů: Dreher's altdeutsche Bierhalle, Nürnberger's... Čekám co den, kdy se v českých listech navzájem objeví a kde hned několik staročeských pivnic, vyzdobených emblémy, zbraněmi, nádobami a nářadím staročeským, a ono pořád nic. Mám za to, že by podnikavý člověk nepochodil zle a přitom i přispěl svou hřívnou ku českému a slovanskému rázu Prahy podnikem podobným. Za českou, staročeskou piv-

nici přišla by na řadu slovanská, nesmějíc přestati na pouhém jmenu. Těšilo by mne, kdybys mi dal za pravdu a v příhodné chvíli této myšlénce...“

Dávám mu tedy za pravdu. A považuju každou chvíli za „příhodnou chvíli“, tedy také tu dnešní. Jenže — —

Jakpak asi bude vypadat ta hospoda česká! ? Což o to, my máme svůj národní sloh, svoji domácnost, svou jizbu staročeskou, s kachlovými kamny, prkennými stěnami, hambalkovými, čtverečkovými stropy, starobylým nářadím, a obratně, důmyslně zvolenými emblémy daly by se věru vyvést okrasy k tomu vkusné a velice různé — ale *kdo* nám to udělá? a *kdy*?

My máme také například celou svou „českou chalupu“. Pravou zvláštností, jak naši výtvarníci tvrdí, zcela světvarnou, ve všem samorostlou, prastarou. Byla by prý věčná škoda, kdyby neměl venkov znovu zase k ní sáhnout, nebo kdyby se nám docela měla snad ztratit. Proto také, po nejlepším uvážení, byla zvolena kdysi jakás komis, asi před desíti lety myslím, a bylo jí uloženo, aby tu „českou chalupu“ tedy prostudovala, aby také, tuším, vydala o ní zvláštní nějaké ilustrované dílo — —

Milý příteli — věc ta snad nespěchá, vidže? Nebo domníváš se, že by se myšlénka tvá měla uskutečnit doopravdy ještě například během devatenáctého století?

Považ přece, že máme do jeho konce už jenom mizerných třinácte let — —

NÁRODNÍ LISTY 2. října 1887

Trochu, trošičku jsem se tedy přece jednou zase potěšil. Po čtrnácte dní nejkrásnější nadávka na nadávku, urážka na urážku, z poctivého jmena lítaly na všechny strany zrovna jenjen chlupy, bezúhonná povaha třikráte denně rozsápána až na hadry — to bylo gusto! Po tak dlouhé nečinnosti politické, po tak dlouhé ospalosti po veškerém českém táboře působilo to nadávání a láteření zrovna jako deštiček jarní, a my byli jako ta žíznivá, vypráhlá země a lokali jsme do sebe to požeňání boží a volali: „Panebože, houšť — jen houšť!“ Mysleli jsme to zcela upřímně — ty můj bože, vždyť je ten náš Tilšer muž dobrý, hodný, poctivý, pročpak bychom mu trochu těch nadávek nepopřáli! Je sice pravda, on měl zcela neobyčejné štěstí! V době nejkritičtější, kdy zlost byla na staročeské straně právě největší, nejsápavější, stál on tu sám a sám, jednalo se jenom a jenom o něho, veškeré nadávání učinilo jenom a jenom jeho osobu cílem své snahy krásné; ale my Tilšrovi přece nezáviděli — vždyť závist mužům snad ani nesluší!

Jsme-li však přejícími k Tilšrovi, musíme být alespoň spravedliví také k těm, kteří ho tedy tak vyznamenávali. Po čtrnácte dní neunavit, neobjevit ve chvalitebné snaze ani sebemenší omrzlost je věc zajisté pěkná! Prozrazuje talent, a smíme sobě tedy pro dobu příští, až nastanou například nějaké volby „na celé čáře“, činit naděje co nejbujnější. Jenom chutě k dílu, jen se už nespouštějme ani na okamžik osvěženého politického ruchu, však my zmužníme a dozrajeme zcela! Když si tak vzpomenu, s jakou pýchou mně ukazovali kdysi při volbách v Uhrách jistého vládního korteše, o němž vyprávěli, že „kdyby navštívil před volbou třeba šedesáte obcí, bude mít v každé z nich jinou řeč, a v každé té řeči bude opozičnímu

kandidátovi *nadávat zcela zas jinak*! Takového něco impo-
nuje — ale my to můžeme také skoro tak daleko přivést.

Právem obdivujeme politickou zralost Maďarů a mohli by-
chom je sobě vsutku v přemnohém vzítí za vzor. Studoval
jsem například ty uherské volby a mohu říci, že by se nám
způsoby jejich hodily znamenitě. My nemáme ovšem tolik
času nazbyt, mnoho-li páni Maďaři, kteří na čtrnácte dní pře-
de dnem volebním nedělají už pranic, nežli že pijou, volají
„éljen!“, mluví řeči a poslouchají řeči; ale sám ten den volební
byl by věru tak as do poloviny své jakoby stvořen pro nás. Rá-
no asi dvacet „budičků“ s nejhřmotnější hudbou. Nekonečné
vítání všech příchozích. Obrovité průvody voličů i nevoličů.
Péra za čapkou, pestré stuhy na ramenou, vlající prapory
na všech stranách. Střílení z hmoždířů od rána do večera.
Nošení kandidátů a kortešů po všech ulicích na rukou. Lítání
a přejíždění bandérií po celém městě, ano i bandérií ženských
— považme si jen svoje děvčátka hezká, u nichž bohudík
patří národní kroj už ku programu každé slavnosti, vysoko
na koni, s vlajícími vlasy, s rozpálenými doruda tváříčkami,
usmívající se na voliče, házející po nich kvítím — a každý
okamžik sletí některá z nich s bujného koně a zrovna někte-
rému takovému nerozhodnému voliči do rukou — —

Další průběh volebního dne bude u nás arci vždycky as
jiný než v Uhrách. Tam pak nastávají tedy také *skutečné*
pračky a rvačky. Vojsko musí oddělovat průvod od průvodu,
ba i v samé volební síni oddělovat hustou řadou voliče od vo-
ličů. A přece pronikne „politická zralost“ i ty řetězy bodáků
a pažeb a následujícího dne čteme: „...24 mrtvých, 30 raně-
ných ...!“ — Když jsem byl při volbě v Jágru, stalo se, že jen
několik kroků od nás zevlujících porazili ševce a rozpárali
mu břicho — za malou chvílenku bylo nadobro po něm. Jakž
jsem hned odtud letěl na telegraf, s jakým chvějným pospě-
chem depešoval jsem do Prahy našim Národním listům: „Za-
bit švec — rozpáráno břicho...“ a s jakou pýchou probíral
jsem se pak zase v Pešti ve všech pražských listech, vida, že
jenom my — my jediní máme toho ševce, žádný časopis jiný —
žádný! Ještě dnes, když mi bývá někdy tak teskno, když na

srdci leží tíže a v duši líhne se pochybnost, zdali jsem se vlastně přece jen neminul s životním svým cílem, zdali jsem byl jakožto novinář vlasti, národu a člověčenstvu vskutku něčím tedy platen, jdu si pro dotýčný ročník Národních listů, rozevru jej u toho známého mně čísla, ťuknu prstem na místo mezi telegramy a zašeptám v radostném hnutí: „To je *můj švec!*“

Tak daleko jako v Uhrách my to věru nepřivedem! Také není ani účelem těchto řádků, aby nabádaly k zabíjení nebo alespoň ku krvavým rvačkám, ba já neštvu jimi ani snad proti ševcům, jakkoli bych mohl co očitý svědek události jagerské podat tedy popis a výborný návod k osvědčování větší ještě zralosti politické, — já jenom skládám ruce a děkuju skromně nebi, když se nezabíjíme tělesně, že se tedy zabíjíme alespoň zase už po stránce mravní. Byly časy, přiznám se, kdy jsem ani tomuto zabíjení nemohl přijít nijak na chuť. Před nějakými dvaceti lety totiž, kdy u nás stranický boj začal zuřit s vášnivostí až krajní a kdy jsem, idealista od hlavy až k patě, s vytřeštěným zrakem na to se díval, jakže se tedy rozškubávala i nejpoctivější jmena a rozsápávala povaha čistší než každý démant. Tenkrát jsem míval náhledy tak dětinské, tak naivní! Myslil jsem, že se dá takový „zlořád“, jak jsem to ve své nezkušenosti nazýval, odstranit — upřímným a jasným slovem. Ba že i pouhý hravý humor již stačí, aby věc učinil směšnou a tím i nemožnou. Navrhoval jsem, aby naši lidé kandidovali — anonymně. Nebo aby každý dosáhl úředního dovolení a měl jmena dvě: to jedno aby nasadil tedy třeba v tom veřejném boji, a s tím druhým, ještě nepoškozeným, aby pak zasedl do sněmovny, co bojovník českého lidu, co ochrance národních práv. Inu — když je člověk ještě tak mladý a tak nezkušený — —! Tenkrát ještě, díval-li jsem se na balet, bolely mne nohy. Když jsem poslouchal zpěváka, odkašlával jsem za něj. Když jsem viděl, že se někomu ubližuje, bylo mně ho líto. Teď už mne ale nohy nebolí, když se na balet dívám. —

Tak se mně však zdá, že mluvím dnes samé jen preludie a k vlastnímu tématu že se ani nedostanu. Velice snadno možno, protože — vlastního nějakého tématu dnes ani nemám.

Přiznám se upřímně, že na něco jiného než na volbu v podbrdských městech od božího rána jsem ještě ani nepomyslel. Kamkoli naslechnu, ze všech stran zdá se mi, že slyším jen Tilšer — Tilšer — Tilšer! Kamkoli pohlédnu, všude plane jméno Tilšer!

Co toto píšu, je volba pořád ještě nerozhodnuta, žádných ještě nedošlo zcela jasných zpráv, odpoledníky nemají prázdných dát určitých — jsem už v rozechvění od hlavy k patě, do konečku každého prstu svého. Ani se proto neomlouvám. Jsem právě člověk přístupný všem dojmům lidským, Čech, vzrušitelný každým atómem národního prospěchu.

*Jak snadno vzbudit lze těch duchů říši:
jen pod lehounkou krytbou leží, čekají,
slyšíce tence náhle bouří van —*

jak prolog k Panně orleánské praví.

Však nejsem asi jediný, kterému se dnes tak daří. Co as lidí nyní netrpělivě přestupuje po pražském dláždění, čekajících a dychtících, kdeže by zachytili nějakou již věrohodnou zprávu! Co jich asi pospíchá do redakcí, lidí známých i neznámých! Co as depeši přeletuje z okresu volebního do Prahy, dotazů sem z veškerého českého kraje, odpovědí zase odtud do všech úhlů světa! Co as depeši mezi Příbramí, Prahou, Vídní!

Každý přec dobře cítí, o cože se dnes jedná. Že o otázku, má-li nás nadál vésti zájem vlastní či zájem cizí, má-li nám vévodit Praha či Vídeň.

Tedy:

Praha?

Vídeň?

S onou nepředložeností, která označuje novinářstvo vůbec a Národní listy zvláště, pronesl se tento časopis před několika dny, že prý „by se měl *svatý Mikuláš udělat slovanským svatým*“. — Bác — tady to leží! Nu tak tedy udělejte svatého Mikuláše slovanským svatým! —

Beru si hlavu do obou dlaní a přemýšlím. Včera stálo v témž časopise: „Slovanské jsou i *naše hříchy*.“ Je tedy snad také nějaké zcela zvláštní „slovanské svědomí“? Někaká zcela zvláštní „slovanská duše“, schopná „slovanského zla“ a „slovanského dobra“? Někaké zcela zvláštní „slovanské nebe“, „slovanské peklo“, jak už tomu mladočeský přemrštěnec Jan Kollár chtěl? Nadhánějí snad Národní listy do toho všeslovanského pekla, do toho panslávského nebe? — — ech, nechme toho, mně se až hlava točí! Tolik je jisto, kdyby se jim i povedlo tohle nebe, *mne* do něho nedostanou! Za prvé by se tam mluvilo asi rusky. Za druhé by tam Rusové měli nejspíše většinu a vyhrnovali by nad námi Čechy napořáde nosy, jakož už hned tady pilně činí. A za třetí by seznam rajských rozkoší byl vytištěn nejspíš kyrilštinou a já bych ho nečet.

A *kteréhopak* svatého Mikuláše myslil vlastně spisovatel onoho článku? Svatého Mikuláše z Bari? — Mikuláše z Tolentina? — Mikuláše Studita? — Mikuláše Albergatiho? — Nebo snad docela Ultraněmce Mikuláše von der Flue, den „Bruder Klaus“, jak se mu říká? To se rozumí, že pan spisovatel náramně panský vyhrne teď pysk a řekne: „Hm, otázka! Přece toho, o kterém byla právě řeč! Toho asi, který se slaví dne 6. prosince!“ — Ehe, velectěný pane, tu vás máme! Zrovna ten *není ten*, který se slaví u Rusů, tedy u těch Slovanů, jižto vůbec slaví svatého Mikuláše nejvíc! Rusové a Jihoslované znají *dva* Mikuláše v roce, „jarního“ a „zimního“. O tom

zimním — o tom svatém Mikuláši z Bari, 6. prosince — jenom se ví, že „mnoho jí“, že „honí koně z pastvy na dvůr“ a že do těch mostů — ledů —, jež svatá Barbora byla přes řeku postavila a pro něž byl svatý Sáva hřeby ukul, „hřeby ty zaráží“. Zcela jiný chlapík je ale „Mikuláš jarní“ — Albergati, 9. května —, který koně zase „na dvůr honí“, dobytku nové píce dává, a na co pro domácnost „jde svatý Jiří ještě s nůši, on chodí již s vozem!“ — Račte si sednout, velectěný pane spisovatelí, abyste tu tak před námi nestál!

Ale dejme tomu, že Národní listy *nemyslily* si zcela zvláštního slovanského nebe, se zcela zvláštními slovanskými svatými atd., že sobě myslily jen, že by bylo dobře získat například svatého Mikuláše — tedy toho svatého Mikuláše z Bari — pro skupení českých a polských, srbských a ruských, zkrátka těch slovanských svatých, kteří ve *společném* křesťanském nebi zpívají a orodují v jazyku našem, — copak se dá taková věc jen tak někde v některé redakci odbýt? máchnutím péra, obratem ruky? Nepopírám, že by bylo dobře, kdybychom my Slované ku svým posavadním měli tedy třeba ještě celé sto orodovníků platných; avšak domnívám se, právě proto že je tu věru třeba rozvahy pilné! Nejlíp by snad bylo svolat všeobecný nějaký slovanský sjezd, ovšem že do Prahy, jako roku 1849. Nebo to přidělit nějaké komisi znalců. A především jít na to trochu chytře, hledět vyzkoumat svatého Mikuláše, vyptat se ho na jeho smýšlení, prozpytovat jeho politické ledví.

Nevím, nevím, jak bychom s ním pochodili! Je to politický charakter. Je Italián, uvědomělý Italián. A znám ho, že především mu jde o prospěch jeho vlasti. Nehledí si nikdy osobního prospěchu, a může-li pomoci svým krajanům, nedbá ani toho, utrpí-li na svém vlastním renomé co „patrón“. To je sice velmi pěkné, že je svatý Mikuláš už patrónem sympatické nám *Lublaně*. A také *Moskvy*. Ba i celé *říše ruské*. Ale on je též patrónem například Lotrinska, a přece nepohnul pro tu zemičku ani prstem, když si ji zabralo Prusko, spojenec Itálie z roku 1866! Lotrinčané se modlili, chodili k němu s procesími; ale svatý Mikuláš měl omluvu dobrou: „Ano, moji drazí, vždyť mne ctí co svého patróna také *Berlín* — to je pak věc

těžká!“ a pošoupnul si biskupskou svoji čepici trochu k týlu.

Ostatně je, upřímně řečeno, také otázka, *dovede-li* svatý Mikuláš, když i chce, opravdu pomoci vždycky! A jak daleko jeho moc vlastně sahá! Příliš pochlebného ponětí o tom náš lid zrovna nemá. Nalezám u Erbena vůbec jen dvě říkadlíčka malá:

*„Svatý Mikuláš
splachuje břehy“*

— že totiž v den svatého Mikuláše obyčejně přší. A pak:

*„Přší-li o svatém Mikuláši
anebo padá-li sníh,
bude příštího roku
hojně hrachu.“*

No to věru není mnoho.

Také se po slovanském světě tak ledacos šepce, že svatý Mikuláš není ani zrovna příliš oblíben ve kruhu světců, že se s nimi škádlí, že jim dělává ledacos navzdor. „Co svatý Michal (8. listop.) zakuje, to Mikuláš (6. pros.) rozkuje“ — dá-li svatý Michal totiž časné mrazy, že svatý Mikuláš dá zase rozjih. Rozumí se samo sebou, že svatý Michal nenechá si takové schválnosti asi líbit a učiní pak také svatému Mikuláši ledacos napříč! Těžko mi ale říci, od čehože tohle kormoutlivé škádlení vzalo svůj původ. Snadže z toho, že svatý archanděl Michal čerty z nebe shodil, a svatý Mikuláš že se s nimi dne 6. prosince po několik hodin — nechci říci zrovna kamarádí, ale aspoň že jich používá při své pozemské pouti, a tedy snad k nim má za to pak přece jen nějaký ohlídek zvláštní?

Zcela mimotně zde ještě podotýkám, že svatý Mikuláš je také patronem svého rodiště, města Bari, a že nedovedl dosud ani tomu svému rodišti valně pomoci! Město Bari dostalo se do dluhů a nemůže z nich ani vyběst. Vydalo si proto roku 1869 za osmnáct miliónů losů; ale ty nebohé losy — jako by kámen na nich ležel — burza nechce o nich ani slyšet —

No já raději už přestanu o těchhle věcech. Aby si snad na-

posledy někdo nepomyslel, že jsem se svatým Mikulášem trochu na štíru, jak se říká. Ach ne, my se máme spolu zcela rádi myslím; my si asi neublížíme nikdy! Ty můj bože, vždyť já jsem byl také jednou svatý Mikuláš a bylo mně tenkrátě teprv asi tak deset let nebo kolik! Pamatuju se ovšem, že bych byl mnohem raději tenkrátě dělal čerta — nemohlť jsem šenkýřovic Rézu ani cítit a byl bych jí náramně rád spráskal —, ale zalichotili mně, že mi budou pěkně slušet dlouhé vousy, a já jsem si tedy nechal říci. Nu a mezi bývalými kolegy je přece dovoleno nějaké upřímné slovo!

Každý myslivý člověk už tedy vidí, že to nepůjde jen tak zlehka s tím prohlášením svatého Mikuláše „slovanským svatým“! Bojím se, že Národní listy odpykají těžce nerozvážnosti své, a je mi jich, abych se přiznal, upřímně líto. Přemýšlím. Snad bych měl nějaký prostředkující návrh — —

Jakpak kdyby se tedy sešla schůze mužů povolaných a po zralé úvaze prohlásila svatého Mikuláše z Bari, když ne slovanským, tedy alespoň *českým* svatým? Abychom si ho přiřadili k svatému Vojtěchu, Kosmě a Damiánu, Janu Nepomuckému, Ivanu, Prokopu, Václavu, Vítu a ostatním svým zemským a národním svatým?

Arci má tedy svatý Mikuláš některé chybičky své; ale náš lid je dobrý a miluje ho vzdor těm vadám a miluje ho už dávno. Zvláště ale milují ho naše ženské, protože on — zrovna jako svatý Antonín Padovanský — může jim pomoci brzy k mužům.

Odedávna již náleží u nás jméno Mikuláš k oblíbenějším jmenům křesťanským a Mikuláš, Mikuš, Mikeš („Šklebí se na to jako Mikeš na jelito“), Mikšík, Mikulášek, Mikulinda, Mikulejský atd. čte a slyší se na všech stranách.

Odedávna bývalo svatému Mikuláši v Čechách a hlavně v Praze posvěcováno i hojně chrámů; jen tedy v Praze tři: hned za Přemysla ten na Starém Městě, za Otakara II. na Malé Straně, a bůhví kdy už předtím třetí na Podskalí. Chrám staroměstský byl mu docela postaven a posvěcen jaksi natruc pražským Němcům co kostel český přísežní, kdežto Němci konali přísahy své zase u Svatého Petra. Snad tedy stojí svatý Mikuláš už odenkrátě tajně při nás a proti Němcům!

Odedávna ozývalo se také jméno Mikuláš i v samé historii české, a ne vždy jen licho. Připomínám slavného Mikuláše z bojů husitských. Papeže Mikuláše V., který se rval s naším Rokycanou. Knížata Mikuláše Opavského, Opolského, Ratiorského, Mikuláše, pražského biskupa. Mikuláše Dačického. Mikuláše hvězdáře. Atd.

A pro nynější politickou situaci českou je svatý Mikuláš přece zrovna jakoby stvořen!

1. *Osvobozuje matkám děti ze všeho nebezpečí.* (Vhodný patron tedy pro naši Matici školskou.)

2. *Chrání plavce, kterým se rozkotal koráb.*

3. *Učí kácet modly.*

4. *Naděluje lidem i v nejpohodlnějším spaní.*

5. *A požehnává punčochám.*